

PÖYTÄKIRJAN LIITTEET

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen XXXII PUOLUEKOKOUKSEN OSANOTTAJAT:

ÄÄNIOIKEUTETUT EDUSTAJAT

Helsingin piiri

Aalto, Veikko
 Airola, Inkeri
 Alho, Arja
 Alkio, Tuulikki
 Aro, Pirkko
 Asunmaa, Martti
 Bergholm, Jorma
 Eerola, Elli
 Eklund, Hilikka
 Försars, Per-Erik
 Hietanen, Eija
 Holappa, Pentti
 Kiuru, Sakari
 Koivisto, Tellervo
 Korpinen, Pekka
 Kuusi, Pekka
 Laurila, Aarne
 Leppälä, Anna-K.
 Morri, Pekka
 Nurminen, Anja
 Pikkusaari, Jussi
 Syrjänen, Kaarina
 Taipale, Ilkka
 Tuomioja, Erkki
 Vantaa, Jouko
 Vehviläinen, Sirkka-L.
 Viinikka, Antti
 Vuorela, Sirkka (varaedustaja)
 Väyrynen, Raimo

Hiirikoski, Olavi
 Ikola, Veikko
 Jokinen, Irja
 Järvi, Mikko
 Järvinen, Sven-Erik
 Jääskeläinen, Sirkka-L
 Kanerva, Niilo
 Kavander, Jouko
 Kosonen, Pertti
 Laasanen, Yrjö
 Lappalainen, Yrjö
 Lehtinen, Pirkko
 Lettinen, Alpo
 Louekoski, Matti
 Mikkonen, Risto
 Myllyniemi, Jorma
 Mäkelä, Martti
 Nokelainen, Uuno
 Nummi, Aarne
 Nygren, Seppo
 Ojalainen, Pekka
 Pihlajamäki, Erkki
 Pohjola, Markku
 Polso, Arto
 Raatikainen, Erkki
 Rahkonen, Marja
 Rajala, Kalevi
 Rautsiala, Olli
 Rodas Antti
 Saarinen, Olavi
 Saloniemi, Timo
 Silvennoinen, Anneli
 Suonpää, Irja-Liisa
 Taari, Anssi
 Tanskanen, Risto
 Tenhovirta, Mauno

Uudenmaan piiri

Alen, Kalevi
 Hatakka, Erkki
 Heinäluoma, Eero (varaedustaja)
 Hellberg, Klaus

Tervahartiala, Ritva
Tommila, Liisa
Vainio, Voitto
Vaniala, Markku
Vesanen, Anneli
Viherä, Marja-Liisa
Viitala, Kauko
Viro, Maila
Virtanen, Matti

Varsinais-Suomen piiri

Aaltonen, Heikki
Ahonen, Risto
Grönlund, Ritva
Haapala, Kalevi
Havin, Martti
Ilola, Arja
Jalonen, Keijo
Järvinen, Jarkko
Kanerva, Teemu
Kauppila, Jorma
Kivivuori, Osmo
Koikkalainen, Leena
Kymäläinen, Pekka
Kärppä, Unto
Lahoniitty, Armas
Lahti, Pentti
Lehto, Terho
Leino, Kalevi
Lindqvist, Reijo
Miettinen, Allan
Miettinen, Arno
Mikkola, Jukka
Mäkynen, Jorma
Nummela, Vilho
Päivärinta, Hilikka
Rosenlöf, Jarmo
Saari, Rauno
Sahlström, Paavo
Seligson, Ann-Marie
Suominen, Tauno
Tammero, Jouko (varaedustaja)

Satakunnan piiri

Haiman, Aino
Havanka, Heikki
Hinkkanen, Jorma
Kallio, Vieno
Koivisto, Timo
Koski, Heikki
Kuusio, Matti
Lammi, Altti
Lehtimäki, Ville-Matti
Lehtinen, Reijo
Lepistö, Toivo
Mattila, Hilikka
Mikkonen, Jorma
Mäki, Seppo
Mäki, Tekla
Nummela, Juha
Parkkali, Raija
Ranne, Anneli
Roos, Timo
Ruha, Liisa
Sainio, Pentti
Salmi, Ahti
Salo, Reijo
Sinisalmi, Martti
Soljavaara, Jorma
Suominen, Elisa
Tarkkanen, Seppo
Virtanen, Seppo

Etelä-Hämeen piiri

Allen, Eino
Hakari, Matti
Hannula, Isto
Heinonen, Arpo
Heinonen, Mikko
Hyytiäinen, Raimo
Jokinen, Anna-Liisa
Jylhä, Veikko
Järvinen, Jarmo
Kruus, Aila
Kullanen, Eero
Laine, Teuvo

Lehtinen, Raimo
Lehtonen, Oiva
Lind, Urho
Lähdesmäki, Martti
Manninen, Juhani
Munttila, Väinö
Mutanen, Pekka (varaedustaja)
Mäkinen, Tyynne
Nieminen, Maija-Liisa
Pakkunainen, Olavi
Rantanen, Jorma
Salo, Raimo
Salonen, Erkki
Salonen, Leo
Survonen, Liisa
Toivo, Aimo
Toivonen, Kalervo
Valjakka, Lilja
Vallin, Kyllikki
Vihavainen, Olli
Virtanen, Harras
Viskari, Erkki

Pohjois-Hämeen piiri

Gustafsson, Jukka
Haapala, Aila
Halme, Vilho
Helen, Anneli
Hirvelä, Simo
Hussi, Martti
Järvinen, Kalle
Järvisalo-Kanerva, Riitta
Knuutila, Risto
Lamminen, Irma
Lehtimäki, Reijo
Lehtinen, Erkki
Lindroos, Reijo
Mäkinen, Enni (varaedustaja)
Niemi, Taito
Nuotio, Ritva
Oksanen, Arvo
Paloviita, Veikko
Pohjolainen, Teuvo

Rannikko, Esa
Rantanen, Jarmo
Rimpelä, Ulla
Salminen, Seppo
Salonen, Pekka
Sarhela, Lauri
Sipilä, Arvo
Sänkiaho, Risto (varaedustaja)
Valtonen, Timo
Veilahti, Veikko O.
Viitala, Anja
Viitanen, Marianne
Ylönen, Ari

Kymen piiri

Ahtiainen, Sirkka
Anttila, Antero
Arponen, Reino
Avelin, Arvi
Dufva, Pentti
Hakalin, Seppo
Hankaa, Lasse
Hokkanen, Martti
Hokkanen, Raimo
Honka, Marja-Leena
Horttanainen, Sylva
Humalisto, Esteri
Huttunen, Lauri
Jansson, Onni
Jokinen, Irma
Jokinen, Liisa
Kajova, Reijo
Kinnunen, Teuvo
Kokkonen, Raimo
Kotola, Sirkka
Kurkela, Kalevi
Kähärä, Pekka
Lehtinen, Esa
Liukkonen, Eeva
Luukkanen, Heikki
Matilainen, Veikko
Mether, Irja
Munnukka, Arvo (varaedustaja)

Mäkelä, Jouni
Mönkäre, Timo
Nikki, Eino
Parjanne, Risto
Pekkonen, Mikko
Peltola, Oiva
Piispa, Kerttu
Raja, Leena
Ranta, Jussi
Sihvola, Alpo
Simonen, Olavi
Söderström, Ari (varaedustaja)
Temonen, Seija
Tenhovirta, Heikki
Tirronen, Raili
Tuominen, Hilikka
Turunen, Teuvo
Vanhala, Aulis

Mikkelin piiri

Andersson, Allan
Backman, Jouni
Hasanen, Einari
Heinonen, Veikko
Jaakkola, Anna-Liisa
Kalso, Matti
Kilpeläinen, Pirkko-S.
Kutvonen, Veikko
Palm, Pekka
Piskonen, Kari
Sihvonen, Niilo
Säämänen, Rauha
Tikkinen, Markku
Vihtilä, Ulla-Maija
Winter, Mirja

Kuopion piiri

Helminen, Heikki
Juutilainen, Seppo
Koponen, Taisto
Korhonen, Unto
Kumpulainen, Anneli
Löytynoja, Jouko

Mikkonen, Vilho
Peiponen, Irma
Rajamäki, Kari
Tykkyläinen, Marja-L
Vuorimaa, Sinikka (varaedustaja)

Pohjois-Karjalan piiri

Hämäläinen, Juha
Jekkonen, Salme
Kukkonen, Seppo (varaedustaja)
Kuronen, Tenho
Kärki, Simeon
Laitinen, Marja
Missi, Ilmari
Nieminen, Sirkka
Pajula, Eeva
Puoskari, Reino
Päivinen, Raimo
Rättyä, Esa
Salo, Esko
Salosaari, Matti
Tohkanen, Matti
Turkka, Jouko
Turunen, Lauri
Törnqvist, Kerttu
Vainikainen, Pekka
Voutilainen, Kimmo

Keski-Suomen piiri

Aho, Yrjö
Ahonen, Arvo
Haro, Eino
Hautamäki, Tuula
Heikkonen, Vilho (varaedustaja)
Jääskeläinen, Pekka
Karvonen, Annikki
Kotamäki, Gunnar
Krook, Eero
Lindell, Erkki
Minkkinen, Matti
Multanen, Pauli
Noronen, Riitta
Nykänen, Kari

Ojala, Matti
Peltola, Raimo
Piiitulainen, Maija
Pönttiö, Heikki
Rantamäki, Esko
Roinila, Erkki
Saarela, Irma
Suokas, Mauno
Vainiola, Eino-Erkki
Varis, Leena
Vasama, Erkki
Asunto, Leevi
Haavisto, Sulo
Hietakangas, Äke
Hyvönen, Juhani
Kivimäki, Jorma
Koskimäki, Airi
Lanttola, Ritva
Mattila, Erkki
Niemi, Anita
Parkkonen, Kalervo
Puska, Jaakko
Raittila, Heikki
Rauhala, Raimo
Silvennoinen, Aarne
Tuomisto, Matti
Urpilainen, Kari

Oulun piiri

Ahde, Seppo
Arvola, Markku
Goman, Eeva
Henriksson, Alpo
Horto, Pertti
Karjalainen, Tapio
Kolivuori, Terttu
Kuukasjärvi, Olavi
Kyllönen, Artturi
Kymäläinen, Juhani
Moilanen, Pekka
Mällinen, Juhani
Niemi, Keijo
Pullinen, Risto

Seppälä, Heikki
Taivalkoski, Viljo
Väisänen, Matti

Lapin piiri

Aho, Reino
Hakuli, Heikki
Helisten, Erkki
Hätinen, Pekka
Kontsas, Sauli
Kotaniemi, Annikki
Paasivirta, Irmeli
Palviainen, Sakari
Rovaniemi, Olavi
Surakka, Eila

Ruotsalainen Työvaenliitto

Berg, Kerstin
Cederholm, Erik
Gerkman, Lars
Grönqvist, Gunnel
Heino, Tapani
Karlä, Bengt
Lindström, Ulf
Lundström, Walter
Metsämäki, Lauri
Sundqvist, Nils
Westerholm, Sten
Virtanen, Benita (varaedustaja)
Akerman, Helge (varaedustaja)

PUHE- JA ESITYSOIKEUTETUT

Puoluetoimikunta

Sorsa, Kalevi
 Helle, Veikko
 Työläjärvi, Pirkko
 Sundqvist, Ulf
 Ahde, Matti
 Kari, Leo
 Liikanen, Erkki

Paasio, Pertti
 Paavola, Pekka
 Penttilä, Sulo
 Sahi, Pentti
 Söderman, Jacob
 Tuominen, Risto

Varajäsenet:

Puhakka, Matti
 Salo, Arvo
 Aattela, Kalervo

Kaukovaara, Uolevi
 Forsman, Mauno

Sosialidemokraattiset Naiset

Laxen, Marianne

**Sosialidemokraattisen Nuorison
 Keskusliitto**

Heinäluoma, Eero

Nuorten Kotkain Keskusliitto

Paakkinen, Saara-Maria

Sos.-dem. Eduskuntaryhmä

Ahde, Matti

LÄSNÄOLO- PUHEOIKEUTETUT**Puolueneuvoston
puheenjohtajat:**Koikkalainen, Johannes
Tainio, Risto**Puolueneuvoston jäsenet:**Paananen, Risto
Vantaa, Jouko
Aalto, Veikko
Ruukki, Kaija
Hellberg, Klaus
Palonen, Lauri
Lindqvist, Reijo
Lahti, Pentti
Suominen, Tauno
Hahlman, Aino
Salo, Reijo
Jokinen, Raimo
Soljavaara, Jorma
Virtanen, Jaakko
Niemi, Olavi
Tiira, JussiKaistinen, Aulis
Lamminen, Irma
Lindroos, Reijo
Viitala, Eero
Sihvola, Alpo
Piispa, Kerttu
Kaartinen, Osmo
Vainikainen, Pekka
Pöntiö, Heikki
Mäkynen, Lauri
Kymäläinen, Juhani
von Bell, Aarno
Ojakangas, Anna
Ojala, Esko J.
Anttila, Mauno
Nyby, Mats**Sos.-dem. Eduskuntaryhmän jäsenet:**Aaltonen, Markus
Ahde, Matti
Ajo, Aimo
Ala-Kapee, Pirjo
Bärlund, Kaj
Eenilä, Paula
Elo, Mikko
Forsman, Mauno
Grönholm, Eino
Halonen, Tarja
Helle, Veikko
Helminen, Olli
Hietala, Pertti
Hämäläinen, Niilo
Jaakonsaari, Liisa
Knuuttila, Sakari
Koivisto, TellervoLahti-Nuuttila, Pentti
Lehtinen, Lasse
Liikanen, Erkki
Lillqvist, Bror
Luja-Penttilä, Sinikka
Luttinen, Matti
Muurman, Peter
Paakkinen, Saara-Maria
Piipari, Anna-Liisa
Puhakka, Matti
Raatikainen, Kaisa
Rajantie, Maija
Raudasoja, Juhani
Rönholm, Mikko
Salo, Arvo
Savolainen, Lea
Siren, Helge

Skinnari, Jouko
Sorsa, Kalevi
Starast, Pekka
Sundqvist, Ulf
Suonio, Kaarina

Surakka, Juhani
Söderman, Jacob
Tuominen, Risto
Työläjäjärvi, Pirkko
Valtonen, Pirkko

Valtioneuvoston sos.-dem. jäsenet:

Koivisto, Mauno
Sundqvist, Ulf
Työläjäjärvi, Pirkko

Luja-Penttilä, Sinikka
Koikkalainen, Johannes

Puoluetöimiston valtuutetut toimitsijat:

Ihalainen, Maunu
Hyvärinen, Markku
Mansikka, Matti

Sivonen, Lauri
Väänänen, Pentti

Piiritoimikuntien edustajat:

Helsingin piiri
Uudenmaanpiiri
Varsinais-Suomen piiri
Satakunnan piiri
Etelä-Hämeen piiri
Pohjois-Hämeen piiri
Kymen piiri
Mikkelin piiri
Kuopion piiri
Pohjois-Karjalan piiri
Keski-Suomen piiri
Vaasan piiri
Oulun piiri
Lapin piiri
Ruotsalainen Työväenliitto

Tyystjärvi, Paavo
Martikainen, PaavoJ.
Tamminen, Jukka
Lampi, Osmo
Rantanen, Matti
Nurminen, Jaakko
Kokkonen, Raimo
Kärkkäinen, Leo
Kortelainen, Kari
Hämäläinen, Juha
Halonen, Veikko
Mäkynen, Lauri
Svensk, Toini
Lampi, Tauno
Still, Hugo

Piirisihteerit:

Helsingin piiri
Uudenmaan piiri
Varsinais-Suomen piiri
Satakunnan piiri
Etelä-Hämeen piiri
Pohjois-Hämeen piiri
Kymen piiri
Mikkelin piiri

Nieminen, Esko
Riikonen, Matti
Mäki, Veikko
Kallio, Tauno
Ilanen, Pauli
Myllymäki, Pentti
Roininen, Ossi
Salonen, Risto

Kuopion piiri
Pohjois-Karjalan piiri
Keski-Suomen piiri
Vaasan piiri
Oulun piiri
Lapin piiri
Ruotsalainen Työväenliitto

Hoffren, Eero
Mikkonen, Matti
Virtanen, Reijo
Heikkilä, Aarne
Kainulainen, Markku
Paasilinna, Mauri
Ehrsten, Leif

Puoluelehdet:

Demari
Turun Päivälehti
Uusi Aika
Hämeen Kansa
Kansan Lehti
Eteenpäin
Saimaan Sanomat
Vapaus
Valpas
Pohjois-Karjala
Pohjanmaan Kansa
Pohjolan Työ
Arbetsblad

Kairamo, Aimo
Massinen, Aimo
Nyberg, Leo
Saari, Väinö E.
Luukkala, Paavo
Vehkasalo, Jukka
Peili, Jorma
Hyvärinen, Seppo
Ruokolainen, Martti
Tahvanainen, Sakari
Karvinen, Vesa
Määttä, Olavi
Helsing, Alf-Erik

Suomen Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto (SONK)

Haverinen, Kalervo

Kunniajäsenet:

Eskola, Aili
Fagerholm, K.-A.
Hinkkanen, Juho
Hätinen, Yrjö
Kivi, Visa
Koivisto, Ida
Kölinen, Elsa
Kuusela, Valtter
Lepistö, Matti
Logren, Oskar

Lukkarinen, Juho
Matinaho, Jenny
Metsämäki, Lauri
Metsäranta, Toimi
Murtola, Toivo
Raatikainen, Uno
Rantanen, Vilho
Vuorinen, Eero
Väisänen, Jalmari

Uudet kunniajäseneet:

Haapasalo, Kalervo F.
 Hokkanen, Toivo
 Ihalainen, Anselm
 Lindblom, Olavi
 Liukkonen, Väinö
 Orava, Niilo
 Pantakoski, Teodor
 Purja, Vieno

Roden, Akseli
 Rusola, Martti
 Siltanen, Sylvi
 Siukkola, Veikko
 Tamminen, Kaarlo
 Tuominen, Jorma
 Turunen, Siviä
 Virtanen, Viljo

Järjestöjen ja toimikuntien edustajat:

Kristillisten Sosialidemokraattien

Liitto ry.
 Eläkkeensaajien Keskusliitto
 T-lehdistö
 Työväenlehdistö r.y.
 Työväen Sivistysliitto
 Suomen Työväen Musiikkiliitto
 Kansan Sivistysrahasto
 Työväen Urheiluliitto TUL
 Työväen Kuntoliitto
 Suomen Ammattiliittojen Keskus-
 järjestö SAK ry.
 Akava ry.
 STTK ry.
 TVK ry.
 Keskusosuusliike OTK
 Kulutusosuuskuntien Keskusliitto KK
 Kansa-yhtiöt
 Rakennuskunta Haka
 Peruspankki Oy
 Työväen Keskinäinen Vakuutusyhtiö
 Turva
 Porin kaupunki
 Porin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
 Nuorten Puolesta Keskusliitto

Lampinen, Pekka
 Kärkkäinen, Aaro
 Vuorinen, Erkki
 Talonen, Risto
 Lahti-Nuuttila, Pentti
 Kuusela, Jaakko
 Elo, Mikko
 Oittinen, Veikko
 Oivio, Pekka
 Apajalahti, Samuli
 Reini, Jorma
 Prusti, Riitta
 Rantala, Eero
 Ranne, Erkki
 Palo, Arvo
 Pelkola, Antti
 Kärkinen, Anssi
 Honkasalo, Kaarlo
 Sinisalmi, Martti
 Koivisto, Timo
 Hurri, Olavi

Kutsutut:

Kaiavainen, Meeri
 Eskman, Margit
 Pitsinki, Kaarlo

Voutilainen, Uki
 Tainio, Risto
 Kangasniemi, Mauno

Ulkomaiset kutsuvieraat:

Chile (Partido Redical):	LuisAyala
Itävalta (Sozialistische Partei Österreichs, SPÖ):	Leopold Wagner
Norja (Det Norske Arbeiderparti, DNA):	Frank Andersen
Ruotsi (Sveriges Socialdemokratiska Arbetarparti, SAP):	Olof Palme Sten Andersson Nils-Gösta Damberg ThageG. Peterson Ingvar Carlsson Sven Dahlin Evert Söderberg
Senegal (Parti Socialiste):	Mbaye Jacques Diop Josef Matia
SLT(Sozialdemokratische Partei Deutschlands, SPD):	Hans-Jilrgen VVischnevski Hans-Eberhard Dingels
Tanska (Socialdemokratiet):	TageSarensen Villy Andersen
Sosialistinen Internationaali Ranskan Sosialistipuolue Israelin Työväenpuolue	Bernt Carlsson YvesDurand Zev Kalz

Tulkit ja oppaat

Väänänen, Pentti	Höglund, Eskil
Korhonen, Riitta	VVestergård, Tom
Laitinen, Anneli	

Kokouksen sihteeri:

Anttonen, Hannu	Kouri, Matti
Heikura, Pirkko	Aberg, Martti
Karppinen, Mikko	

Asiantuntijat:

Aho, Erkki	Hyvärinen, Markku
Alanen, Pekka	Ihalainen, Maunu
Anttonen, Hannu	Jämbäck, Eero
Gronow, Pekka	Kairamo, Aimo
Heikura, Pirkko	Kalela, Jaakko
Hietanen, Juhani	Ketola, Pentti
Hynynen, Pertti	Koivisto, Mauno

Kopperi, Matti
Kykkänen, Paavo
Laine, Jermu
Laxen, Marianne
Lipponen, Paavo
Luja-Penttilä, Sinikka
Luukko, Martti
Löppönen, Paavo

Mansikka, Matti
Meriläinen Erkki
Pekkonen, Kari
Puro, Kari
Simpanen, Veikko
Tapiola, Hannu
Väänänen, Pentti
Ollikainen, Helvi

Valiokuntien sihteerit:

Granskog, Christer
Gröndahl, Erkki
Häsä, Esko
Ihalainen, Maunu
Ikonen, Teuvo
Kouri, Matti
Laitinen, Kari
Mäenpää, Heikki

Mäisti, Esa
Nordström, Seppo
Ollikainen, Reijo
Pennonen, Oiva
Riskilä, Marja-Liisa
Vesa, Unto
Vvestlund, Jorma
Virtanen, Reijo

1. Kokouksen avaus
toimittaa puolueen puheenjohtaja Kalevi Sorsa
2. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
Koollekutsumistavan laillisuuden toteaminen
Edustajavaltakirjain hyväksyminen, nimenhuuto ja kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen
3. Läsnäolo-oikeuden myöntäminen tiedotusvälineiden edustajille
4. Kutsuvieraiden tervehdykset ja saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen
5. Uusien kunniajäsenien kutsuminen
6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
7. Kokouksen puheenjohtajain vaali
8. Kokouksen sihteerien vaali
9. Kokouksen ääntenlaskijain vaali
10. Kokouksen pöytäkirjan tarkistajain vaali
11. Kokouksen järjestyssäännön hyväksyminen
12. Valiokuntien asettaminen:
Kansainvälisten asiain valiokunta
Ohjelmavaliokunta
Laki- ja hallintoasiain valiokunta
Energia- ja elinkeinopoliittinen valiokunta
Työllisyyttä ja työelämän uudistamista käsittelevä valiokunta
Asuntopoliittinen valiokunta
Sosiaalipoliittinen valiokunta
Koulu- ja kulttuuripoliittinen valiokunta
Kunnallis- ja veropoliittinen valiokunta
Järjestöasiain valiokunta
Sääntövaliokunta
Talousasiain valiokunta
Menettelytapavaliokunta
Järjestävä valiokunta
13. Poliittinen tilanne
Kalevi Sorsa
14. Asetetaan ehdokkaat
Puolueneuvoston puheenjohtajaksi, I ja II varapuheenjohtajaksi sekä puolueeneuvoston muiksi jäseniksi
Puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi, I ja II varapuheenjohtajaksi, puoluesihteeriksi, ruotsinkielisten puoluejärjestöjen edustajaksi sekä puoluetoimikunnan muiksi jäseniksi ja varajäseniksi
15. Käsitellään puoluetoimikunnan kertomukset liitteineen vuosilta 1978, 1979 ja 1980

16. Käsitellään puoluetoimikunnan tilikertomukset vuosilta 1978, 1979 ja 1980 sekä tilintarkastajien lausunnot
17. Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puolueuueuvostolle
18. Käsitellään Sos.-dem. Eduskuntaryhmän kertomukset vuosilta 1978,1979 ja 1980
19. Määrätään tilintarkastajain palkkiot sekä puoluekokousedustajaa ja puolueuueuvoston jäsenten päivärahat
20. Valitaan puolueuueuvoston puheenjohtaja, I ja II varapuheenjohtaja sekä puolueuueuvoston muut varsinaiset ja varajäsenet
21. Valitaan puoluetoimikunnan puheenjohtaja, I ja II varapuheenjohtaja, puoluesihteri ja ruotsinkielisten järjestöjen edustaja sekä muut puoluetoimikunnan varsinaiset ja varajäsenet
22. Valitaan kolme tilintarkastajaa sekä kaksi varatilintarkastajaa
23. Käsitellään puoluekokouksesitykset:
 - (I) Kansainvälisten asiain valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 1—24)
 - (II) Ohjelmavaluokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 25—55)
 - (III) Laki- ja hallintoasiain valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 56—93)
 - (IV) Energia- ja elinkeinopoliittiseen valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 94—106)
 - (V) Työllisyyttä ja työelämän uudistamista käsittelevään valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 107—122)
 - (VI) Asuntopoliittiseen valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 123—131)
 - (VII) Sosiaalipoliittiseen valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 132—155)
 - (VIII) Koulu- ja kulttuuripoliittiseen valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 156—171)
 - (IX) Kunnallis- ja veropoliittiseen valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 172—185)
 - (X) Järjestöasiain valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 186—212)
 - (XI) sääntövaliokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 213—242)
 - (XII) Talousasiain valiokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 243—277)
 - (XIII) Menettelytapavaluokuntaan evästettävät esitykset (esitykset 278—284)
24. Päätetään kokouksen julkilausumista
25. Päätetään pöytäkirjan painattamis- ja jakelutavasta
26. Suoritetaan kokouksen päättämistoimet

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen XXXII puoluekokouksen JÄRJESTYSSÄÄNTÖ

¹ §

Puheenvuorot on pyydettyävä kokouksen puheenjohtajalta kirjallisesti Puheenvuorot on esitettävä tarkoitukseen varatulta puhujapaikalta.

Puhujan on aloitettava puheenvuoronsa sanomalla selvästi nimensä ja piiri-järjestönsä mikrofoniin. Puheenvuoro saa kestää enintään 5 minuuttia, paitsi milloin kokous asianomaisen pyynnöstä katsoo tarpeelliseksi myöntää enintään 1 minuutin lisäajan.

Alustajille sekä puoluetoimikunnan ja puoluetoimiston edustajille voidaan lausuntojen esittämistä varten myöntää aikaa enintään 15 minuuttia.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä, kuin ne on pyydetty. Sillä, joka antaa selityksen puoluetoimikunnan puolesta, on kuitenkin oikeus saada puheenvuoronsa yleisestä vuorojärjestyksestä riippumatta.

Työjärjestyistä koskevia puheenvuoroja voidaan myöntää yleisen puheenvuorojärjestyksen ulkopuolellakin.

Puheenvuoron käyttäjän on pysyttävä käsiteltävänä olevassa asiassa. Jollei puhuja näin tee, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan uhalla, että puheenvuoro voidaan muutoin keskeyttää.

Edustaja saa puhua kustakin käsiteltävänä olevasta asiasta ainoastaan kerran kussakin keskustelutilaisuudessa. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, se voidaan antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puheenvuorolistalle merkityt edustajat ovat puheenvuoronsa käyttäneet.

Jos kokousedustaja tahtoo vastata puheenvuoroon ja on hän tätä pyytänyt joko tuon puheenvuoron aikana tai heti sen päätyttyä, voi puheenjohtaja oikeuttaa hänet käyttämään enintään yhden (1) minuutin kestävä puheenvuoron ennen aikaisemmin pyydettyjä puheenvuoroja. Sellaisessa vastauspuheenvuorossa älköön esitettävä muuta kuin selvityksiä ja oikaisuja toisen puheenvuoron johdosta tai vastine siinä esitettyyn väitteeseen.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen käyttämisaika kahdeksi (2) minuutiksi. Kokous voi myös päättää puheenvuorojen rajoittamisesta kokonaisuudessaan, ei kuitenkaan muutoin kuin kunkin käsittelyn alaisena olevan asian osalta erikseen.

Alustajille ja puoluetoimikunnan edustajille on annettava puheenvuorojen rajoittamisen jälkeenkin tilaisuus lyhyesti vastata niihin huomautuksiin tai tiedusteluihin, joita keskustelun kuluessa on tehty.

Antaessaan puheenvuoron puheenjohtaja samalla mainitsee, kenellä on seuraava puheenvuoro.

Asiat ratkaistaan yksinkertaisella ääntenenemmistöllä. Äänten mennessä tasan voittaa se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt, paitsi vaaleissa, joissa ratkaisee arpa.

Ennen äänestykseen ryhtymistä puheenjohtajan on selostettava keskustelun kuluessa tehdyt kannatusta saaneet tai kannatuksen puutteessa rauenneet ehdotukset sekä tehtävä sen jälkeen äänestysesitys kannatetuista ehdotuksista.

Kullakin edustajalla on se tasalukuinen mandaattiaanimäärä, joka saadaan, kun asianomaisen kunnallisjärjestön tai vaaliyhtymän jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain lukumäärällä.

Jollei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, kullakin puoluekokousedustajalla on yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että kokouksen järjestävä valiokunta merkitsee niihin kuhunkin asianomaisen edustajan mandaattiaanimäärän samassa yhteydessä, jolloin lippu leimataan ja pannaan vaaliuurnaan.

Kansainvälisten asiain valiokunta

Kiuru, Sakari, puheenjohtaja	Helsinki
Airola, Inkeri	Helsinki
Väyrynen, Raimo	Helsinki
Hatakka, Erkki	Uusimaa
Hellberg, Klaus	Uusimaa
Vesanen, Anneli	Uusimaa
Lettinen, Alpo	Uusimaa
Miettinen, Allan	Varsinais-Suomi
Havin, Martti	Varsinais-Suomi
Lammi, Altti	Satakunta
Hahlman, Aino	Satakunta
Tarkkanen, Seppo	Satakunta
Valjakka, Lilja	Etelä-Häme
Toivonen, Kalervo .	Etelä-Häme
Toivo, Aimo	Etelä-Häme
Lehtimäki, Reijo	Pohjois-Häme
Lindroos, Reijo	Pohjois-Häme
Luukkanen, Heikki	Kymi
Liukkonen, Eeva	Kymi
Jansson, Onni	Kymi
Backman, Jouni	Mikkeli
Peiponen, Irma	Kuopio
Missi, Ilmari	Pohjois-Karjala
Hautamäki, Tuula	Keski-Suomi
Asunto, Leevi	Vaasa
Väisänen, Matti	Oulu
Palviainen, Sakari	Lappi
Westerholm, Sten	Ruotsalainen Työväenliitto
Sorsa, Kalevi	puoluetoimikunta
Tuominen, Risto	puoluetoimikunta
Koivisto, Mauno	asiantuntija
Kalela, Jaakko	asiantuntija
Väänänen, Pentti	asiantuntija
Vesa, Unto	sihteeri

Ohjelmavalioikunta

Koski, Heikki, puheenjohtaja	Satakunta
Holappa, Pentti	Helsinki

Korpinen, Pekka
 Kuusi, Pekka
 Leppälä, Anna-Kaarina
 Morri, Pekka
 Suonpää, Irja-Liisa
 Laasanen, Yrjö
 Kosonen, Pertti
 Nummi, Aarne
 Taari, Anssi
 Myllyniemi, Jorma
 Tanskanen, Risto
 Grönlund, Ritva
 Seligson, Ann-marie
 Kärppä, Unto
 Haapala, Kalevi
 Lahoniitty, Armas
 Soljavaara, Jorma
 Mattila, Hilikka
 Lehtimäki, Ville-Matti
 Sinisalmi, Martti
 Salonen, Leo
 Heinonen, Arpo
 Allen, Eino
 Salo, Raimo
 Järvinen, Jarmo
 Lind, Urho
 Veilahti, Veikko O.
 Halme, Vilho
 Knuutila, Risto
 Niemi, Taito
 Nuotio, Ritva
 Jokinen, Irma
 Pekkonen, Mikko
 Avelin, Arvi
 Kotola, Sirkka
 Horttanainen, Sylva
 Dufva, Pentti
 Tuominen, Hilikka
 Heinonen, Veikko
 Hasanen, Einari
 Kilpeläinen, Pirkko-Sisko
 Kumpulainen, Anneli
 Rättyä, Esa

Helsinki
 Helsinki
 Helsinki
 Helsinki
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Satakunta
 Satakunta
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Mikkeli
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala

Puoskari, Reino
 Nieminen, Sirkka-Liisa
 Jekkonen, Salme
 Saarela, Irma
 Vainiola, Eino-Erkki
 Rantamäki, Esko
 Roinila, Erkki
 Haro, Eino
 Urpilainen, Kari
 Rauhala, Raimo
 Moilanen, Pekka
 Arvola, Markku
 Niemi, Keijo
 Surakka, Eila
 Gerkman, Lars
 Sorsa, Kalevi
 Työläjäjärvi, Pirkko
 Sundqvist, Ulf
 Liikanen, Erkki
 Löppönen, Paavo
 Hynynen, Pertti
 Kairamo, Aimo
 Laxen, Marianne
 VVestlund, Jorma

Pohjois-Karjala
 Pohjois-Karjala
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Vaasa
 Vaasa
 Oulu
 Oulu
 Oulu
 Lappi
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetöimikunta
 puoluetöimikunta
 puoluetöimikunta
 puoluetöimikunta
 asiantuntija
 asiantuntija
 asiantuntija
 asiantuntija
 sihteeri

Laki- ja hallintoasiain valiokunta

Mikkola, Jukka, puheenjohtaja
 Hietanen, Eija
 Vehviläinen, Sirkka-Liisa
 Pohjola, Markku
 Järvi, Mikko
 Saarinen, Olavi
 Päivärinta, Hilikka
 Salo, Reijo
 Vallin, Kyllikki
 Virtanen, Harras
 Pohjolainen, Teuvo
 Järvisalo-Kanerva, Riitta
 Ahtiainen, Sirkka
 Hakalin, Seppo
 Mönkäre, Timo
 Kalso, Matti K.
 Tohkanen, Matti

Varsinais-Suomi
 Helsinki
 Helsinki
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Pohjois-Karjala

Ahonen, Arvo	Keski-Suomi
Hietakangas, Ake	Vaasa
Kyllönen, Artturi	Oulu
Grönqvist, Gunnel	Ruotsalainen Työväenliitto
Helle, Veikko	puoluetoimikunta
Söderman, Jacob	puoluetoimikunta
Pekkonen, Kari	asiantuntija
Ollikainen, Reijo	sihteeri

Energia- ja elinkeinopoliittinen vai okunta

Ranta, Jussi, puheenjohtaja	Kymi
Bergholm, Jorma	Helsinki
Pikkusaari, Jussi	Helsinki
Nygren, Seppo	Uusimaa
Mäkelä, Martti	Uusimaa
Vaniala, Markku	Uusimaa
Pihlajamäki, Erkki	Uusimaa
Kavander, Jouko	Uusimaa
Kymäläinen, Pekka	Varsinais-Suomi
Kivivuori, Osmo	Varsinais-Suomi
Kauppila, Jorma	Varsinais-Suomi
Lepistö, Toivo	Satakunta
Mäki, Seppo	Satakunta
Parkkali, Raija	Satakunta
Salonen, Erkki	Etelä-Häme
Heinonen, Mikko	Etelä-Häme
Manninen, Juhani	Etelä-Häme
Rannikko, Esa	Pohjois-Häme
Oksanen, Arvo	Pohjois-Häme
Simonen, Olavi	Kymi
Matilainen, Veikko	Kymi
Palm, Pekka	Mikkeli
Helminen, Heikki	Kuopio
Kuronen, Tenho	Pohjois-Karjala
Päivinen, Raimo	Pohjois-Karjala
Minkkinen, Matti	Keski-Suomi
Krook, Eero	Keski-Suomi
Mattila, Erkki	Vaasa
Henriksson, Alpo	Oulu
Pullinen, Risto	Oulu
SnabbJan-Erik	Ruotsalainen Työväenliitto
Sundqvist, Ulf	puoluetoimikunta

Sahi, Pentti	puoluetoimikunta
Laine, Jermu	asiantuntija
Kykkänen, Paavo	asiantuntija
Granskog, Christer	sihteeri

**Työllisyyttä ja työelämän uudistamista
käsittelevä valiokunta**

Törnqvist, Kerttu, puheenjohtaja	Pohjois-Karjala
Eerola, Elli	Helsinki
Nurminen, Anja	Helsinki
Polso, Arto	Uusimaa
Rahkonen, Marja	Uusimaa
Lappalainen, Yrjö	Uusimaa
Rosenlöf, Jarmo	Varsinais-Suomi
Ahonen, Risto	Varsinais-Suomi
Nummila, Vilho	Varsinais-Suomi
Kallio, Vieno	Satakunta
Virtanen, Seppo	Satakunta
Rantanen, Jorma	Etelä-Häme
Mäkinen, Tyyne	Etelä-Häme
Lipsanen, Pirkko	Etelä-Häme
Lamminen, Irma	Pohjois-Häme
Lehtinen, Erkki	Pohjois-Häme
Helen, Anneli	Pohjois-Häme
Hokkanen, Raimo	Kymi
Piispa, Kerttu	Kymi
Kokkonen, Raimo	Kymi
Vihtilä, Ulla-Maija	Mikkeli
Koponen, Taisto	Kuopio
Multanen, Pauli	Keski-Suomi
Nykänen, Kari	Keski-Suomi
Kivimäki, Jorma	Vaasa
Lanttola, Ritva	Vaasa
Ahde, Seppo	Oulu
Aho, Reino	Lappi
VVirtanen, Benita	Ruotsalainen Työväenliitto
Ahde, Matti	puoluetoimikunta
Penttilä, Sulo	puoluetoimikunta
Paasio, Pertti	puoluetoimikunta
Kopperi, Matti	asiantuntija
Simpanen, Veikko	asiantuntija
Anttonen, Hannu	asiantuntija
Luukko, Martti	asiantuntija

Heikura, Pirkko
Kouri, Matti
Nordström, Seppo

asiantuntija
sihteeri
sihteeri

Asuntopoliittinen valiokunta

Louekoski, Matti, puheenjohtaja
Dahl, Olavi
Koivisto, Tellervo
Rajala, Kalevi
Virtanen, Matti
Saloniemi, Timo
Jalonen, Keijo
Aaltonen, Heikki
Suominen, Elisa
Havanka, Heikki
Munttila, Väinö
Hyytiäinen, Raimo
Sarhela, Lauri
Ylönen, Ari
Vanhala, Aulis
Jokinen, Liisa
Kurkela, Kalevi
Jaakkola, Anna-Liisa
Korhonen, Unto
Salo, Esko
Aho, Yrjö
Peltola, Raimo
Silvennoinen, Aarne
Taivalkoski, Viljo
Hakuli, Heikki
Berg, Kerstin
Paavola, Pekka
Alanen, Pekka
Tapiola, Hannu
Mäisti, Esa

Uusimaa
Helsinki
Helsinki
Uusimaa
Uusimaa
Uusimaa
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Satakunta
Satakunta
Etelä-Häme
Etelä-Häme
Pohjois-Häme
Pohjois-Häme
Kymi
Kymi
Kymi
Mikkeli
Kuopio
Pohjois-Karjala
Keski-Suomi
Keski-Suomi
Vaasa
Oulu
Lappi
Ruotsalainen Työväenliitto
puoluetoimikunta
asiantuntija
asiantuntija
sihteeri

Sosiaalipoliittinen valiokunta

Mether, Irja, puheenjohtaja
Alkio, Tuulikki
Syrjänen, Kaarina
Järvinen, Sven-Erik

Kymi
Helsinki
Helsinki
Uusimaa

Lehtinen, Pirkko
 Ikola, Veikko
 Ilola, Arja
 Koikkalainen, Leena
 Ranne, Anneli
 Jylhä, Veikko
 Lehtinen, Raimo
 Rimpelä, Ulla
 Viitanen, Marianne
 Tenhovirta, Heikki
 Temonen, Seija
 Winter, Mirja
 Vuorimaa, Sinikka
 Turunen, Lauri
 Salosaari, Matti
 Suokas, Mauno
 Varis, Leena
 Koskimäki, Airi
 Kolivuori, Terttu
 Goman, Eeva
 Paasivirta, Irmeli
 Sundqvist, Nils
 Puhakka, Matti
 Luja-Penttilä, Sinikka
 Puro, Kari
 Riskilä, Marja-Liisa

Uusimaa
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Vaasa
 Oulu
 Oulu
 Lappi
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetöimikunta
 asiantuntija
 asiantuntija
 sihteeri

Koulu- ja kulttuuripoliittinen valiokunta

Aro, Pirkko, puheenjohtaja
 Laurila, Aarne
 Viro, Maila
 Viherä, Marja-Liisa
 Jokinen, Irja
 Suominen, Tauno
 Lahti, Pentti
 Hinkkanen, Jorma
 Roos, Timo
 Kruus, Aila
 Kullanen, Eero
 Survonon, Liisa
 Paloviita, Veikko
 Gustafsson, Jukka
 Peltola, Oiva

Helsinki
 Helsinki
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kvmi

Hankaa, Lasse
 Honka, Marja-Leena
 Tikkinen, Markku
 Tykkyläinen, Marja-Liisa
 Turkka, Jouko
 Piitulainen, Maija
 Lindell, Erkki
 Niemi, Anita
 Karjalainen, Tapio
 Kotaniemi, Annikki
 Karlä, Bengt
 Salo, Arvo
 Forsman, Mauno
 Aho, Erkki
 Gronow, Pekka
 Mäenpää, Heikki

Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Vaasa
 Oulu
 Lappi
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetuimikunta
 puoluetuimikunta
 asiantuntija
 asiantuntija
 sihteeri

Kunnallis- ja veropoliittinen valiokunta

Jääskeläinen, Sirkka-Liisa, pj.
 Asunmaa, Martti
 Viinikka, Antti
 Tenhoviirta, Mauno
 Nokelainen, Uuno
 Ojalainen, Pekka
 Saari, Rauno
 Kanerva, Teemu
 Mikkonen, Jorma
 Salmi, Ahti
 Viskari, Erkki
 Vihavainen, Olli
 Salonen, Pekka
 Sipilä, Arvo
 Kinnunen, Teuvo
 Nikki, Eino
 Lehtinen, Esa
 Arponen, Reino
 Piskonen, Kari
 Löytynoja, Jouko
 Vainikainen, Pekka
 Laitinen, Marja
 Heikkonen, Vilho
 Noronen, Riitta
 Haavisto, Sulo

Uusimaa
 Helsinki
 Helsinki
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Vaasa

Seppälä, Heikki
 Kontsas, Sauli
 Metsämäki, Lauri
 Työläjärvi, Pirkko
 Koikkalainen, Johannes
 Aattela, Kalervo
 Meriläinen, Erkki
 Laitinen, Kari

Oulu
 Lappi
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetoimikunta
 puoluetoimikunta
 puoluetoimikunta
 asiantuntija
 sihteeri

Järjestöasiain valiokunta

Rantanen, Jarmo, puheenjohtaja
 Alho, Arja
 Eklund, Hilikka
 Hiirikoski, Olavi
 Silvennoinen, Anneli
 Rautsiala, Olli
 Tervahartiala, Ritva
 Lindqvist, Reijo
 Järvinen, Jarkko
 Ruha, Liisa
 Mäki, Tekla
 Nieminen, Maijaliisa
 Hannula, Isto
 Laine, Teuvo
 Hirvelä, Simo
 Järvinen, Kalle
 Humalisto, Esteri
 Tirronen, Raili
 Mäkelä, Jouni
 Hokkanen, Martti
 Säämänen, Rauha
 Juutilainen, Seppo
 Pajula, Eeva
 Kärki, Simeon
 Kotamäki, Gunnar
 Karvonen, Annikki
 Puska, Jaakko
 Parkkonen, Kalervo
 Kuukasjärvi, Olavi
 Rovaniemi, Olavi
 Heino, Tapani
 Kari, Leo
 Ahde, Matti

Pohjois-Häme
 Helsinki
 Helsinki
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Keski-Suomi
 Vaasa
 Vaasa
 Oulu
 Lappi
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetoimikunta
 puoluetoimikunta

Mansikka, Matti
Lipponen, Paavo
Hietanen, Juhani
Ikonen, Teuvo
Häsä, Esko

asiantuntija
asiantuntija
asiantuntija
sihteeri
sihteeri

Sääntövaliokunta

Förars, Per-Erik, puheenjohtaja
Vantaa, Jouko
Raatikainen, Erkki
Viitala, Kauko
Rodas, Antti
Mikkonen, Risto
Miettinen, Arno
Lehto, Terho
Nummela, Juha
Lehtinen, Reijo
Jokinen, Anna-Liisa
Lehtonen, Oiva
Salminen, Seppo
Viitala, Anja
Sihvola, Alpo
Turunen, Teuvo
Kähärä, Pekka
Raja, Leena
Kutvonen, Veikko
Kukkonen, Seppo
Pönttiö, Heikki
Raittila, Heikki
Horto, Pertti
Hätinen, Pekka
Lundström, Walter
Kaukovaara, Uolevi
Sadeluoto, Kalevi
Gröndahl, Erkki
Pennonen, Oiva

Helsinki
Helsinki
Uusimaa
Uusimaa
Uusimaa
Uusimaa
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Satakunta
Satakunta
Etelä-Häme
Etelä-Häme
Pohjois-Häme
Pohjois-Häme
Kymi
Kymi
Kymi
Kymi
Mikkeli
Pohjois-Karjala
Keski-Suomi
Vaasa
Oulu
Lappi
Ruotsalainen Työväenliitto
puoluetoimikunta
asiantuntija
sihteeri
sihteeri

Talousasiain valiokunta

Ojala, Matti, puheenjohtaja
Aalto, Veikko
Taipale, Ilkka
Alen, Kalevi
Kanervo, Niilo

Keski-Suomi
Helsinki
Helsinki
Uusimaa
Uusimaa

Vainio, Voitto
 Mäkynen, Jorma
 Sahlström, Paavo
 Koivisto, Timo
 Sainio, Pentti
 Hakari, Matti
 Paakkunainen, Olavi
 Haapala, Aila
 Valtonen, Timo
 Huttunen, Lauri
 Kajova, Reijo
 Parjanne, Risto
 Andersson, Allan
 Mikkonen, Vilho
 Voutilainen, Kimmo
 Jääskeläinen, Pekka
 Tuomisto, Matti
 Mällinen, Juhani
 Cederholm, Erik
 Helle, Veikko
 Sundqvist, Ulf
 Ketola, Pentti
 Ihalainen, Maunu
 Jämbäck, Eero
 Virtanen, Reijo

Menettelytapavaliokunta

Anttila, Antero, puheenjohtaja
 Tuomioja, Erkki
 Tommila, Liisa
 Leino, Kalevi
 Kuusio, Matti
 Lähdesmäki, Martti
 Hussi, Martti
 Sihvonen, Niilo
 Rajamäki, Kari
 Hämäläinen, Juha
 Vasama, Erkki
 Hyvönen, Juhani
 Kymäläinen, Juhani
 Helisten, Erkki
 Lindström, Ulf
 Sorsa, Kalevi

Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Pohjois-Häme
 Kymi
 Kymi
 Kymi
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Vaasa
 Oulu
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetoimikunta
 puoluetoimikunta
 asiantuntija
 asiantuntija
 asiantuntija
 sihteeri

Kymi
 Helsinki
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi
 Satakunta
 Etelä-Häme
 Pohjois-Häme
 Mikkeli
 Kuopio
 Pohjois-Karjala
 Keski-Suomi
 Vaasa
 Oulu
 Lappi
 Ruotsalainen Työväenliitto
 puoluetoimikunta

Sundqvist, Ulf
Hyvärinen, Markku
Ihalainen, Maunu

puoluetöimikunta
asiantuntija
sihteeri

Järjestävä valiokunta

Halme, Vilho, puheenjohtaja
Aberg, Martti, sihteeri

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue — Finlands socialdemokratiska parti r.p.

SÄÄNNÖT

Hyväksytty SDP:n XXXII puoluekokouksessa 1981

Puolueen tarkoitus

1 §

Puolueen tarkoituksena on kerätä kaikki työtä tekevät miehet ja naiset poliittiseen, taloudelliseen ja sivistykselliseen yhteistoimintaan suomalaisen yhteiskunnan rakentamiseksi kansanvaltaisten sosialististen periaatteiden ja tavoitteiden mukaan.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi puolue pyrkii periaateohjelmansa ja puoluekokousten hyväksymien toimintaohjelmien ja menettelytapapäätösten mukaisesti

työväenliikkeen yhtenäisyyden rakentamiseen kansanvaltaiselle pohjalle, palokansaaajain, pienviljelijäin, pienyrittäjäin ja ammatinharjoittajain yhtenäisen poliittisen järjestäytymisen aikaansaamiseen,

sosialidemokratian tavoitteita edistävän valtiollisen ja kunnallisen toiminnan järjestämiseen ja tukemiseen,

kansanvaltaisten voimien varaan rakentuvan parlamentaarisen yhteistyön edistämiseen,

eri aloilla toimivien sosialidemokraattien luottamuksellisen yhteistyön ylläpitämiseen ja kehittämiseen, sekä

maan eri kieliryhmiä yhdistävien siteiden lujittamiseen tekemällä poliittista, taloudellista ja sivistyksellistä valistus- ja järjestäytymistyötä, valmistamalla toimintaa yleisiä vaaleja varten, järjestämällä kokouksia sekä harjoittamalla sanomalehti- ynnä muuta julkaisu- ja kustannustoimintaa.

Yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi puolue harjoittaa rauhanomaista kansainvälistä yhteistoimintaa yli kansallisten ja valtiollisten rajojen ylläpitämällä suhteita varsinkin muiden maiden sosialidemokraattisiin järjestöihin.

Puolue on näiden sääntöjen mukaan järjestynyt rekisteröidyksi puolueeksi, jonka nimenä on Suomen Sosialidemokraattinen Puolue — Finlands Socialdemokratiska Parti r.p., laissa tarkoitettuna kotipaikkana Helsingin kaupunki ja toiminta-alueena koko maa.

Puolueen järjestö rakenne ja jäsen suhteet

2 §

Saman kunnan alueella toimivat puolueosastot, mikäli niitä on useampia kuin kaksi, muodostavat kunnallisjärjestön. Kunnallisjärjestöt ja kunnallisjärjestöihin kuulumattomat erilliset puolueosastot liittyvät piirijärjestöiksi, jotka yhdessä muodostavat puolueen. Puolue on kiinteä liitto, jossa piirijärjestöt sekä piirijärjestöjen ja kunnallisjärjestön jäsenet (kunnallisjärjestöt ja puolueosastot) ovat samalla puolueen orgaaneja ja kunnallisjärjestöjen jäsenet (puolueosastot) ja kunnallisjärjestöön kuulumattomat puolueosastot piirijärjestön orgaaneja. Piirijärjestön alueena on vaalipiirin alue tai puolueuuvoston määräämä osa siitä. Helsingissä on yhdistetty kunnallis- ja piirijärjestö. Piiri- ja kunnallisjärjestöstä sekä puolueosastosta käytetään näissä säännöissä nimitystä puoluejärjestö.

Ruotsinkieliset puolueosastot voivat muodostaa keskenään ruotsinkielisiä kunnallisjärjestöjä alueilla, joissa puoluetoimikunta katsoo sellaisia tarvittavan.

Puolueosaston jäsenenä voi olla jokainen 15 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen, joka hyväksyy puolueen tarkoituksen ja periaateohjelman, noudattaa puolueen päätöksiä ja täyttää sääntöjen mukaiset jäsenvelvollisuutensa. Jäsenenä henkilö voi olla vain yhdessä puolueosastossa.

Puolue pitää puolueosastojen jäsenistä jäsenrekisteriä, johon merkitään ainakin jäsenen henkilötiedot ja hänen maksamansa jäsenmaksut.

Kullakin puolueosaston jäsenellä tulee olla puoluetoimikunnalta saatava jäsenkirja.

3 §

Piirijärjestön hyväksymisestä puolueen jäseneksi päättää puolueuuvosto. Piirijärjestöllä on oikeus saada jäsenhakemuksensa puoluekokouksen lopullisesti ratkaistavaksi.

Kunnallisjärjestön sekä puolueosaston, joka ei kuulu kunnallisjärjestöön, hyväksyy piirijärjestön jäseneksi piiritoimikunta. Kunnallisjärjestö sekä puolueosasto, joka ei kuulu kunnallisjärjestöön, voi kuulua jäsenenä vain yhteen piirijärjestöön.

Puolueosaston hyväksyy kunnallisjärjestön jäseneksi kunnallistoimikunta. Puolueosasto voi kuulua jäsenenä vain yhteen kunnallisjärjestöön.

Ruotsinkielisten kunnallisjärjestöjen ja puolueosastojen muodostamalla Ruotsalaisella Työväenliitolla on puolueessa piirijärjestön asema.

Näissä säännöissä tarkoitettuna puoluejärjestönä voi toimia vain puoluetoimikunnan luvalla rekisteröity yhdistys.

4 §

Jäsenen hyväksyminen puolueosastoon tapahtuu puolueosaston johtokunnan esityksestä, mikäli mahdollista siinä järjestyksessä, kuin jäseneksi pyrkivien kirjalliset ilmoittautumiset ovat johtokunnalle saapuneet. Jäsenen hyväksymisestä päättää puolueosaston kokous. Ennen kuin hyväksymispäätös on tehty, jäseneksi ilmoittautunut ei voi osallistua asioiden käsittelyyn puolueosaston eikä muunkaan puoluejärjestön toimitelmissä.

Poliittiseen ja järjestölliseen luottamustehtävään voidaan valita vain jäsen, joka on kuulunut puolueosastoon vähintään yhden vuoden ja suorittanut siltä ajalta sääntöjen edellyttämän täyden jäsenmaksun. Tämä ei kuitenkaan koske uutta puolueosastoa eikä puolueosastosta toiseen välittömästi siirtynyttä jäsentä, joka on aikaisemmin ollut puolueosaston jäsenenä vähintään yhden vuoden.

5 §

Jos puolueosaston jäsen on jäsenenä toiseen puolueeseen kuuluvassa järjestössä tai osallistuu puolueosastoa tai puoluetta vastustavaan toimintaan taikka petollisella menettelyllä puolueosastossa tai sen ulkopuolella huomattavasti vaikeuttaa puolueosaston, kunnallisjärjestön, piirijärjestön tai puolueen toimintaa, voidaan häntä vastaan ryhtyä järjestöllisiin kurinpitotoimiin. Järjestöllisestä kurinpitotoimesta päättää puolueosaston kokous varattuaan sitä ennen asianomaiselle puolueosaston jäsenelle tilaisuuden selityksen antamiseen.

Puolueosaston järjestölliset kurinpitotoimet ovat:

huomautus,

varoitus,

jäsenoikeuksien rajoittaminen määräajaksi, kuitenkin enintään neljäksi vuodeksi, sekä

erottaminen puolueosastosta.

Jäsen, jonka jäsenoikeuksia on rajoitettu määräajaksi, voi tänä aikana ainoastaan osallistua puolueäänestykseen sekä puolueosastonsa kokouksiin ja siellä tehtäviin päätöksiin. Tällaista jäsentä ei voida nimetä ehdokkaaksi valtiollisten vaalien eikä kunnallisvaalien ehdokasasettelua koskevaan puolueäänestykseen.

Puolueosaston jäsenen erottamista samoin kuin muunkin järjestöllisiä kurinpitovaatimuksia koskevan vaateen voi 1 momentissa mainituilla perusteilla esittää myös puolue. Vaatimuksen esittämisestä, kun kysymyksessä on erottaminen, päättää puolueenuevosto. Vaatimuksen esittämisestä, kun kysymyksessä on huomautus, varoitus tai jäsenoikeuksien rajoittaminen määräajaksi, päättää puoluetoimikunta. Puolueenuevoston ja puoluetoimikunnan tulee varata asianomaiselle puolueosaston jäsenelle tilaisuus antaa selvityksensä ja puolueosaston johtokunnalle selityksestä lausuntonsa.

Puolueosaston jäsen, joka on eronnut tai erotettu, samoin kuin jäsenoikeuksien määräaikaisen rajoittamisen kohteeksi joutunut henkilö on samalla menettänyt luottamustoimensa ja järjestöllisen edustuskelpoisuutensa puolueen kaikissa järjestöelimissä.

6 §

Piirijärjestö, joka ei täytä sääntöjen mukaisia velvollisuuksia tai toimii vastoin puolueen ohjelmaa ja puoluekokouksen tai puolueuuvoston päätöksiä, voidaan erottaa puolueesta. Erottamisesta päättää puolueuuvosto. Ennen kuin asia puolueuuvoston kokouksessa lopullisesti ratkaistaan, piirijärjestölle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen. Jos piirijärjestö, jonka puolueuuvosto on erottanut puolueesta, ei tyydy päätökseen, sillä on oikeus vedota puoluekokoukseen toimittamalla puoluekokoukselle osoitetun kirjallisen vetoomuksensa puoluetoimikunnalle kuukauden kuluessa siitä, kun piirijärjestö on saanut erottamispäätöksestä puoluetoimikunnan kirjallisen ilmoituksen.

Mitä 1 momentissa on sanottu piirijärjestön erottamisesta puolueesta, on vastaavasti voimassa myös silloin, kun piirijärjestön kokous erottaa piirijärjestön jäsenenä olevan kunnallisjärjestön ja puolueosaston, sekä silloin, kun kunnallisjärjestön edustajiston kokous erottaa kunnallisjärjestön jäsenenä olevan puolueosaston. Kunnallisjärjestöllä ja puolueosastolla ei ole oikeutta vedota erottamispäätöksestä.

Erotettu puoluejärjestö on vailla sääntömääräisen puoluejärjestön oikeuksia erottamispäätöksestä lukien. Erottamispäätös tulee 1 momentin osalta lopullisesti voimaan, ellei mainitussa momentissa tarkoitettua vetoomusta tehdä määrätyssä järjestyksessä tai kun puoluekokous on erottamispäätöksen vahvistanut.

Ilman puoluetoimikunnan suostumusta ei erotettua kunnallisjärjestöä voida hyväksyä uudelleen jäseneksi piirijärjestöön eikä erotettua puolueosastoa piiri- tai kunnallisjärjestöön.

7 §

Puolueosaston jäsen voi erota osastostaan ilmoittamalla siitä kirjallisesti johtokunnalle tai sen puheenjohtajalle taikka suullisesti puolueosaston kokouksessa sen pöytäkirjaan merkittäväksi.

Puolueosastosta toiseen siirtyessään jäsenellä on oikeus saada jäsenkirjaansa merkintä siitä, minkä ajan hän ennen siirtymistään on ollut jäsenenä puolueosastossa.

Puoluejärjestön jäsenenä oleva järjestö ei voi erota puoluejärjestöstä eikä purkautua, jos vähintään kolme sen jäsentä sitä yhdistyksen kokouksessa vas-

tustaa. Sama on voimassa piirijärjestön eroamisesta puolueesta ja sen purkautumisesta.

Piirijärjestön eroamisesta puolueesta on ilmoitettava kirjallisesti puoluetoimikunnalle tai sen puheenjohtajalle taikka valtuutetun välityksellä suullisesti puoluekokoukselle. Kunnallisjärjestön ja kunnallisjärjestöön kuulumattoman puolueosaston eroamisesta piirijärjestöstä on ilmoitettava kirjallisesti piiritoimikunnalle tai sen puheenjohtajalle taikka valtuutetun välityksellä suullisesti piirijärjestön kokoukselle sekä puolueosaston eroamisesta kunnallisjärjestöstä kirjallisesti kunnallistoimikunnalle tai sen puheenjohtajalle taikka valtuutetun välityksellä suullisesti kunnallisjärjestön edustajiston kokoukselle.

Päättävät ja toimeenpanevat elimet

8 §

Päättävinä toimieliminä puolueen järjestörakenteessa ovat puolueosaston kokous, kunnallisjärjestön edustajiston kokous, piirijärjestön kokous, Ruotsalaisen Työväenliiton liittokokous ja liittoneuvoston kokous, puoluekokous sekä puolueuuvosto.

Puolueosaston syyskokous valitsee puolueosaston johtokunnan, kunnallisjärjestön edustajiston syyskokous kunnallistoimikunnan, piirijärjestön syyskokous piiritoimikunnan, varsinainen puoluekokous puoluetoimikunnan, joista kukin toimii järjestönsä lainmukaisena hallituksena.

Puolueosaston johtokuntaan, kunnallistoimikuntaan ja piiritoimikuntaan valitaan erikseen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet sekä puoluetoimikuntaan erikseen puoluetoimikunnan puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa, puoluesihteeri ja muut varsinaiset ja varajäsenet siten kuin jäljempänä määrätään.

Milloin kunnan alueella on vain yksi puolueosasto, tämän puolueosaston johtokunnan on hoidettava alueellaan myös kunnallistoimikunnalle kuuluvat tehtävät ja puolueosaston hoidettava vastaavasti kunnallisjärjestölle kuuluvat tehtävät. Jos puolueosastoja on kunnassa kaksi, on niiden syyskokousten asetettava puolueosastojen jäsenmäärien suhteessa valittava enintään kaksitoista jäseninen paikallistoimikunta huolehtimaan kunnallisjärjestölle kuuluvien tehtävien hoitamisesta kunnan alueella. Tarvittaessa voidaan tällaiseen paikallistoimikuntaan valita kolme varajäsentä.

Toiminnan rahoittaminen

9 §

Puolueosaston jäsenen on suoritettava kalenterikuukausittain määräytyvä jäsenmaksu, jonka varsinainen puoluekokous vahvistaa kolmeksi vuodeksi ker-

rallaan. Tähän jäsenmaksuun, jota kutsutaan täydeksi jäsenmaksuksi, sisältyy puolueosaston, kunnallisjärjestön, piirijärjestön ja puolueen jäsenmaksu. Eri organisaatioille tulevan osuuden täydestä jäsenmaksusta määrää puolueen puolesta.

Ensimmäinen täysi jäsenmaksu on suoritettava siltä kalenterikuukaudelta, jonka maksuvelvollinen on hyväksytty puolueosaston jäseneksi.

Anomuksesta voidaan asevelvollisuutta suorittava, työttömänä tai tilapäisesti työkyvyttömänä oleva puolueosaston jäsen puolueosaston päätöksellä vapauttaa 1 momentissa mainituista maksuista, ei kuitenkaan pidemmäksi ajaksi, kuin minkä asevelvollisuus, työttömyys tai työkyvyttömyys todistettavasti kestää. Kuutta kuukautta lyhyemmältä ajalta jäsenmaksuvapautusta ei voida myöntää.

Puolueosaston jäsen, joka elää yksinomaan kansaneläkkeen varassa, voidaan puolueosaston päätöksellä vapauttaa kokonaan 1 momentissa mainituista maksuista.

Jäsen, joka 60 vuotta täytettyään on suorittanut täyden jäsenmaksun vähintään 25 vuodelta tai on täydestä jäsenmaksusta edellä mainituissa tapauksissa vapautettu, on puolueosaston päätöksellä vapautettava kaikista jäsenmaksuista. Vapauttamisesta on viipymättä tehtävä ilmoitus piiritoimikunnalle, jonka pyynnöstä puolue-toimikunta antaa jäsenelle vapaajäsenkortin.

Erikoistarpeisiin, kuten kokous-, vaalivalmistelu-, kurssitoiminta- ynnä muiden sellaisten kulujen peittämiseen, on puoluejärjestöillä oikeus hankkia varoja määräämällä jäsentensä suoritettavaksi tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömiä ylimääräisiä jäsenmaksuja.

Puolueen ylimääräisistä jäsenmaksuista päättää puolueen puolesta. Puolueen täysi jäsenmaksu vahvistetaan noudattamalla enintään viiden maksuluokan järjestelmää.

Tämän pykälän säännökset eivät loukkaa jo saavutettuja jäsenoikeuksia.

10 §

Jäsenmaksut suoritetaan jäsenmaksujen keräilytilille, josta puolueosastolle, kunnallisjärjestölle, piirijärjestölle ja puolueelle maksetaan puolueen puolesta määräämät osuudet.

Jäsenmaksut on suoritettava jäsenmaksujen keräilytilille kahdesti vuodessa viimeistään huhti- ja lokakuun loppuun mennessä.

Puolueosasto, joka ei määräajan kuluessa ole suorittanut kunnallisjärjestölle tai piirijärjestölle tulevia ylimääräisiä maksuja, voi menettää jäsenoikeutensa siksi, kunnes maksamatta olevat jäsenmaksut on suoritettu.

Piirijärjestö, kunnallisjärjestö ja puolueosasto eivät suorita muita kuin 9 §:n 6 momentin tarkoittamia ylimääräisiä jäsenmaksuja.

11 §

Puolue voi omistaa osakkeita ja muita arvopapereita, hallita ja omistaa kiinteistöjä, harjoittaa majoitus-, ravitsemus-, elokuva-, teatteri- ja kirjakauppaliikettä, vastaanottaa avustuksia, lahjoituksia ja testamentteja sekä toimeenpanna arpajaisia ja varainkeräyksiä. Tarvittaessa puolue hankkii taloudelliselle toiminnalleen asianomaisen luvan.

Ennen kuin puoluejärjestöt päättävät kiinteistöjen rakentamisesta, laajentamisesta tai luovutuksesta taikka muuta huomattavaa taloudellista toimintaa tai yritystä koskevasta asiasta, niiden tulee neuvotella siitä puoluetoimikunnan kanssa ja käyttää hyväkseen puolueen tarpeen mukaan suosittelemaa asiantuntija-apua.

Puoluekokous

12 §

Puolueen päättäväntaltoa käyttää puoluekokous, ei kuitenkaan niissä asioissa, jotka näiden sääntöjen mukaan kuuluvat puolueen neuvostolle, eikä myöskään niissä asioissa, jotka näiden sääntöjen mukaan on ratkaistava puolueäänestyskäsellä.

Varsinainen puoluekokous pidetään joka kolmas vuosi, vuoden alkupuoliskolla. Kokouspaikasta ja -ajasta päättää puoluetoimikunta. Varsinaisesta puoluekokouksesta on viimeistään kuusi kuukautta ennen puoluekokouksen alkua ilmoitettava puoluelehdissä tai kirjallisella kutsulla puoluejärjestöille. Yhdistyslaissa tarkoitettu kokouskutsu on julkaistava puoluelehdissä viimeistään kaksi kuukautta ennen kokousta.

Ylimääräinen puoluekokous on pidettävä, kun varsinainen puoluekokous on niin päättänyt tai vähintään kaksi kolmasosaa puolueen neuvoston jäsenistä tai vähintään viisi piirijärjestöä tai vähintään yksi kolmasosa piirijärjestöistä sitä tiettyä erityisesti ilmoitettua asiaa varten puoluetoimikunnalta kirjallisesti vaatii taikka kun puoluetoimikunta katsoo sen tarpeelliseksi. Piirijärjestössä päättää asiasta piirijärjestön kokous. Ylimääräisen puoluekokouksen ilmoittamisesta ja kutsun laatimisesta on vastaavasti voimassa, mitä edellä on varsinaisesta puoluekokouksesta määrätty.

Kiireellisissä tapauksissa puolueen neuvosto voi päättää sellaisen ylimääräisen puoluekokouksen pitämisestä, jossa edustajina ovat edelliseen puoluekokoukseen valitut edustajat. Kutsu, jossa on mainittava kokouksessa käsiteltävät asiat, on julkaistava puoluelehdissä vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta.

13 §

Aloitteita puoluekokoukselle voi tehdä puolueosaston jäsen, puolueosasto, kunnallisjärjestö, piirijärjestö, puolueuustosto, puoluetoimikunta ja puolueen eduskuntaryhmä.

Puolueosaston jäsenen aloite, jota puolueosasto ei ole kannattanut tai joka on lähetetty suoraan puoluetoimikunnalle, voidaan puoluetoimikunnan harkinnan mukaan ottaa puoluekokouksesitysten listalle, jos sillä katsotaan olevan yleisempää merkitystä.

Puoluekokoukselle tarkoitetut aloitteet on toimitettava puoluetoimikunnalle vähintään viisi kuukautta ennen sen kalenterikuukauden alkua, jona puoluekokous pidetään. Määräaikana saapuneista aloitteista on puoluetoimikunnan annettava lausuntonsa.

Puoluekokousaloitteet ja niihin liittyvät lausunnot painetaan ja toimitetaan puoluejärjestöille esitysvihkona viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterikuukauden alkua, jona puoluekokous pidetään.

14 §

Puhe-, esitys- ja äänioikeus puoluekokouksessa on jokaisella valtuutetulla kokousedustajalla, joka on valittu jäljempänä määrättyllä tavalla.

Puhe- ja esitysoikeus puoluekokouksessa on puoluetoimikunnan jäsenillä ja varajäsenillä, puolueen tilintarkastajain puheenjohtajalla, sosialidemokraattisten naisten ja sosialidemokraattisen nuorison keskusjärjestöjen edustajilla sekä puolueen eduskuntaryhmän edustajalla.

Läsnäolo- ja puheoikeus puoluekokouksessa on puolueuustoston ja eduskuntaryhmän jäsenillä, puolueeseen kuuluvilla valtioneuvoston jäsenillä, puoluetoimistoa edustavilla valtuutetuilla toimitsijoilla, piiritoimikuntien edustajilla ja piirisihteereillä, puoluelehtien valtuutetuilla edustajilla, Suomen Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto r.y:n ja Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto r.y:n valtuutetuilla edustajilla sekä kotimaisilla ja ulkomaisilla kutsuvierailla.

15 §

Varsinaisen puoluekokouksen tehtävänä on, kuultuaan puoluetoimikunnan selostuksen vallitsevasta yleisestä tilanteesta ja puolueen tilasta,

- 1) käsitellä ja vahvistaa puolueen toimintakertomus sekä tilintarkastajien antamien lausuntojen perusteella tilinpäätökset edellisen varsinaisen puoluekokouksen jälkeen kuluneilta kalenterivuosilta,

- 2) päättää tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja muille vastuuvollisille,

3) käsitellä puolueen eduskuntaryhmän toimintakertomus, valita puolueuueuvoston puheenjohtaja, ensimmäinen ja toinen varapuheenjohtaja sekä puolueuueuvoston jäsenet ja varajäsenet näiden sääntöjen 32 §:ssä määrättyllä tavalla,

5) valita puoluetoimikunnan puheenjohtaja, ensimmäinen ja toinen varapuheenjohtaja ja puoluesihteri sekä puoluetoimikunnan varsinaiset ja varajäsenet näiden sääntöjen 37 §:ssä määrättyllä tavalla,

6) valita kolme tilintarkastajaa, jotka keskuudestaan nimeävät yhden puheenjohtajakseen, sekä kaksi varatilintarkastajaa,

7) vahvistaa puolueen täyden jäsenmaksun suuruus ja maksuluokat,

8) päättää puoluekokousedustajille ja puolueuueuvoston jäsenille maksettavista matka- ja kokouspäivärahoista,

9) käsitellä sääntöjen 13 §:n esitykset,

10) päättää suorittamansa tilannearvion perusteella kulloinkin tarpeellisista taloudellisista, poliittisista ja järjestöllisistä tehtävistä,

11) käsitellä esille tulevat sääntömuutokset,

12) päättää muista näiden sääntöjen mukaan varsinaisen puoluekokouksen ratkaistaviin kuuluvista asioista.

Muu kuin edellä 1 momentissa mainittu asia voidaan ottaa puoluekokouksessa käsiteltäväksi, jos kokousedustajien kahden kolmanneksen enemmistö siihen suostuu.

16 §

Puoluekokouksessa on jokaisella valtuutetulla kokousedustajalla, joka on valittu jäljempänä mainitulla tavalla, yksi ääni. Milloin vähintään 1/10 äänioikeutetuista kokousedustajista niin vaatii, kokouksessa on toimitettava nimiäänestys tai vaali suljetuin lipuin siten, että kullakin kokousedustajalla on se kokonaisuella luvulla ilmaistu äänimäärä, joka saadaan, kun asianomaisen vaaliyhtymän puolueosastojen jäsenmäärä jaetaan yhtymästä valittujen edustajain luvulla.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin niin, että kuhunkin lippuun merkitään vaalisalaisuutta loukkaamatta äänestykseen osallistuvan henkilön edustama äänimäärä, ennen kuin se leimataan ja otetaan vastaan vaaliuurna. Avustavana elimenä vaalissa toimii kokouksen asettama vaalilautakunta.

Äänen jakautuessa tasan tulee päätökseksi se miellipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt, paitsi vaaleissa ja suljetuissa lippuäänestyksissä, joissa ratkaisee arpa.

Tarkistusluettelona nimiäänestyksissä ja suljetuin lipuin tapahtuvissa vaaleissa käytetään puoluetoimikunnan laatimaa edustajaluetteloa, johon kokousedustajaa äänimäärät on merkittyty.

Puoluevaali ja puolueäänestys

17§

Puolueäänestys toimitetaan, ellei jäljempänä toisin määrätä:

- 1) puoluekokousedustajien valitsemiseksi (puoluekokousedustajien vaali),
- 2) kansanedustajaehdokkaiden nimeämiseksi (kansanedustajaehdokkaiden vaali),
- 3) presidentin valitsijamiesehdokkaiden nimeämiseksi (valitsijamiesehdokkaiden vaali),
- 4) kunnallisvaaliehdokkaiden nimeämiseksi (kunnallisvaaliehdokkaiden vaali).

Valtakunnallisen puolueäänestyksen toimittamisesta muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa päättää puoluehallitus.

18 §

Äänioikeutettu puolueäänestyksessä on jokainen henkilö, joka on hyväksytty jäseneksi kunnallis- tai piirijärjestöön kuuluvaan puolueosastoon kolme kuukautta ennen sen kalenterivuosisuorituksen päättymistä, jolta 25 §:n 4 momentissa tarkoitettut tiedot jäsenrekisteristä on saatu, edellyttäen, että henkilö on maksanut täyden jäsenmaksun liittymis- ja kolmelta seuraavalta kuukaudelta.

Kunkin jäsenen kohdalla on tämän lisäksi äänioikeutta määrättäessä otettava huomioon 25 §:n 4 momentin aikamääräys.

19 §

Puolueäänestys toimitetaan puoluekokousedustajien, kansanedustajaehdokkaiden ja valitsijamiesehdokkaiden vaalissa vaalipiireittäin ja kunnallisvaaliehdokkaiden vaalissa kunnittain. Jos samassa valtiollisessa vaalipiirissä on useampia piirijärjestöjä, järjestää ja määrää puoluehallitus niiden välisen yhteistoiminnan, jolleivät piirijärjestöt keskenään asiasta sovi.

20 §

Vaalipiireittäin toimitettavan puolueäänestyksen keskuslautakuntana on asianomaisen piirijärjestön piiritoimikunta ja kunnittain toimitettavan puolueäänestyksen keskuslautakuntana kunnallistoimikunta.

Puolueäänestystä varten nimetään kuhunkin kuntaan tarvittava määrä viisi jäseniä vaalilautakuntia puoluehallituksen ohjeiden mukaisesti. Vaalilauta-

kuntien jäsenet valitsee kunnallistoimikunta. Puolue-toimikunta ja omalla alueellaan myös piiritoimikunta voi tarpeen vaatiessa asettaa valtuutettuja vaalitarkkailijoita.

21 §

Puolueen jäsenrekisterin perusteella puolueosastoittain laadittuun äänestysluetteloon merkitään jokainen jäsenrekisteriin merkitty puolueosaston jäsen, joka on äänioikeutettu puoluekokousedustajaa vaalissa.

Äänestysluettelo laaditaan jäsenrekisterin ja puolueäänestystä edeltävän viimeisen jäsenmaksutilityksen perusteella.

Puolue-toimikunta laatii äänestysluettelon perustana olevan jäsenrekisteristä laadittavan pohjaluettelon, joka on jaoteltu piirijärjestöittäin, kunnallisjärjestöittäin ja puolueosastoittain.

Suoritettuaan pohjaluettelon tarkistuksen ja tehtyään siihen äänioikeuden sääntöjen mukaisen käytön vaatimat muutokset, piiritoimikunta vahvistaa äänestysluettelon noudatettavaksi puolueäänestyksessä.

22 §

Vaalilautakunnalla on oikeus äänestystilaisuudessa lisätä äänestysluetteloon puolueosaston jäsen, joka osoittaa jäsenkirjan ja erikseen annettavan jäsenmaksun suorittamista osoittavan kuitenkin perusteella olevansa äänioikeutettu.

23 §

Puolueäänestys toimitetaan kunnallis- tai paikallistoimikunnan määräämisessä äänestyspaikoissa, joissa äänestyksen toimittamista valvoo tehtävään määrätty vaalilautakunta. Äänestyksen toimittamisajankohdan määrää puolue-toimikunta. Puolueäänestykset toimitetaan suljetuilla lipuilla. Äänestystä varten on äänestyspaikalla varattava aikaa vähintään kolme tuntia.

Vaaliin saa osallistua henkilö, jonka nimi on äänestysluettelossa ja joka esittää vaalilautakunnalle jäsenkirjan, josta jäsenyyttä koskevat tiedot ilmenevät, sekä tarpeellisen selvityksen maksetuista jäsenmaksuista, kuitenkin ottaen huomioon, mitä edellä 22 §:ssä on määrätty.

Piiritoimikunta tai kunnallisvaaliehdokkaiden vaalissa kunnallis- tai paikallistoimikunta painattaa puolueäänestystä varten vaalilipun, johon ehdokkaat on asetettu aakkosjärjestyksessä.

Samassa puolueäänestyksessä saa äänioikeutettu äänestää vain kerran. Äänestysluetteloon ja jäsenkirjaan on tehtävä merkintä äänioikeuden käyttämisestä.

Puoluetoimikunta ja piiritoimikunta antavat tarkemmat ohjeet puolueäänestyksen toimittamisesta.

Edellä mainitusta poiketen puolueäänestys voidaan suorittaa myös postiäänestyksenä näiden sääntöjen 17 §:n 2—4 kohdassa mainituissa tapauksissa puoluetoimikunnan luvalla erikseen vahvistettuja vaaliohjeita noudattaen.

Ehdokasasettelu

24 §

Oikeus asettaa ehdokkaita puolueäänestyksiin on puolueosastoilla. Ehdokkaat nimitään puolueosastojen kokouksissa ja ilmoitetaan kunnallistoimikunnalle tai paikallistoimikunnalle ja piiritoimikunnalle oikeaksi todistetulla pöytäkirjanotteella.

Ehdokkaaksi voidaan nimetä puolueosaston jäsen, joka täyttää 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut kelpoisuusedellytykset.

25 §

Piirijärjestöjen puoluekokousedustajaa vaalit suoritetaan piirijärjestöittäin javaaliyhtymittäin.

Jokainen piirijärjestöön kuuluva kunnallisjärjestö, jonka alaisten puolueosastojen henkilöjäsenluku on yhteensä vähintään 200, muodostaa vaalissa itsenäisen vaaliyhtymän. Jokaisesta vaaliyhtymästä valitaan puoluekokoukseen yksi edustaja jokaista täyttä 200 vaaliyhtymän alaisten puolueosastojen henkilöjäsentä kohden.

Kunnallisjärjestöllä, josta ei sen alaisten puolueosastojen henkilöjäsenluvun pienuuden vuoksi valita edustajaa, on oikeus liittoutua vaaliyhtymäksi lähinnä sijaitsevien yhden tai useamman kunnallisjärjestön tai kunnallisjärjestöön kuulumattoman puolueosaston kanssa. Tällaisesta vaaliyhtymästä valitaan edustaja tai edustajia samojen perusteiden mukaan kuin 2 momentissa tarkoitetusta kunnallisjärjestöstä. Vaaliyhtymän voivat muodostaa myös yksi tai useampi sellainen puolueosasto, joka ei kuulu kunnallisjärjestöön. Samaan vaaliyhtymään tulevien järjestöjen on edustettava mikäli mahdollista alueellisesti yhtenäistä osaa piiristä. Vaaliyhtymän perustamisesta päättää piiritoimikunta.

Tässä pykälässä tarkoitettuja henkilölukuja laskettaessa on perusteeksi otettava jäsenrekisteristä saatavat tiedot siltä kalenterivuoden puoliskolta, jolta jäsenmaksut tulee suorittaa puolueelle viimeistään kolme kuukautta ennen vaalia.

25 a §

Piirijärjestön kokous hyväksyy vaalin perusteella edustajat puoluekokoukseen. Piiritoimikunta tiedottaa sen jälkeen vaalien tulokset puolueosastoille ja toimittaa edustajavaltakirjat puoluetoimikunnalle viimeistään 14 päivää ennen puoluekokousta.

Jollei valittu edustaja voi osallistua puoluekokoukseen, piiritoimikunnan tulee antaa valtakirja äänimäärässä lähinnä seuraavalle. Jos edustaja on valittu ilman äänestystoimitusta, valtakirja annetaan vaaliyhtymän asettamalle varamiehelle.

Valtakirjojen ennakkotarkastuksen puoluekokousta varten suorittavat puoluetoimikunnan määräämät valtakirjojen tarkastajat.

26 §

Kansanedustajain vaalissa listoille asettamisesta ja vaaliliiton muodostamisesta päätetään piirijärjestön tai sen valtuuttamana piiritoimikunnan kokouksessa vaalikelpoisuudesta annettuja säädöksiä ja puoluetoimikunnan ohjeita noudattaen.

Listoille asettelussa on noudatettava puolueäänestyksen tulosta, kuitenkin siten, että piirikokuksella on oikeus puoluetoimikunnan suostumuksella, mikäli erityisen painavien syiden katsotaan sitä vaativan, asettaa listoille puolueen kansanedustajaehdokkaaksi muitakin vaalipiirissä puolueäänestyksessä ehdokkaina olleita, ei kuitenkaan enempää kuin 1/5 niiden henkilöiden määrästä, jotka puolue vaalipiirissä asettaa ehdokkaikseen. Tällaisessa tapauksessa on varattava listoilta poistettavaksi ehdotetuille tilaisuus tulla kuulluksi.

Valituksen puolueäänestystä ja listoille asettelua vastaan ratkaisee puoluetoimikunta, jonka on käsiteltävä tätä koskevat asiat erittäin kiireellisinä.

27 §

Ehdokkaiden asettamisesta tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleihin on soveltuvin kohdin voimassa, mitä näissä säännöissä on määrätty kansanedustajaehdokkaiden vaaleista. Ohjeet vaalia varten antaa puoluetoimikunta, siten kun puoluekokous tai puoluekokousten väliaikoina puolueenuevosto on käsitellyt asian.

28 §

Puolueen ehdokkaat kunnallisvaaleja varten asetetaan kunnittain. Jos ehdokkaita on enemmän kuin listoille voidaan asettaa, on toimitettava puolueäänestys.

Listoille asettelussa on noudatettava puolueäänestyksen tulosta, kuitenkin siten, että piirikokouksella on oikeus puoluetoimikunnan suostumuksella, mikäli suostumuksella kunnallistoimikunnan aloitesta, mikäli erityisen painavien syiden katsotaan sitä vaativan, asettaa listoille puolueen kunnallisvaaliehdokkaiksi muitakin puolueäänestyksessä ehdokkaina olleita, ei kuitenkaan enempää kuin 1/5 ehdokkaiden koko määrästä. Tällaisissa tapauksissa piiritoimikunnan on varattava listoilta poistettaviksi ehdotetuille tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Listoille asettamisen ja vaaliliiton muodostamisen toimittaa kunnallistoimikunta tai paikallistoimikunta puoluetoimikunnan ja piirijärjestön päätöksiä ja ohjeita noudattaen.

Valitukset puolueäänestystä ja listoille asettelua vastaan ratkaisee piiritoimikunta, jonka on käsiteltävä tätä koskevat asiat erittäin kiireellisinä.

29 §

Puolueosaston jäsenellä, joka katsoo, että puolueäänestyksessä on harjoitettu vaalivilppiä tai muutoin menetelty vastoin lakia, sääntöjä ja vahvistettuja ohjeita, on oikeus vedota asiassa piiritoimikuntaan. Piiritoimikunnalle osoitettu kirjalliseen muotoon laadittu vetoamus on toimitettava perille viimeistään viikon kuluessa siitä päivästä lukien, jona vaali on loppuun suoritettu.

Jos piiritoimikunta vetoamuksen johdosta tai valtuutettujen vaalitarkkailijoiden tekemien ilmoitusten perusteella toteaa, että vaalissa on tapahtunut virheelisyys, joka ilmeisesti on voinut ratkaisevasti vaikuttaa vaalin tulokseen, sen on määrättävä toimitettavaksi uusi vaali. Määräystä uuden vaalin toimittamisesta on viivytyksettä noudatettava.

Mikäli puolueosaston jäsen ei tyydy piiritoimikunnan tekemään päätökseen asiassa, hänellä on oikeus saattaa asia puoluetoimikunnan päätettäväksi.

Vetoamuksen puolueäänestystä ja listoille asettelua vastaan ratkaisee puoluetoimikunta, kun on kysymys eduskunta- ja presidentin valitsijamiesehdokkaiden ehdokasasettelusta. Piiritoimikunnalle osoitetut vetoamukset on viipymättä toimitettava piiritoimikunnan lausunnon kera edelleen puoluetoimikunnalle.

30 §

Puoluekokousedustajien vaalissa voi kukin äänioikeutettu äänestää enintään niin monta ehdokasta, kuin vaaliyhtymästä valitaan edustajia.

Eduskuntavaalien ehdokasasetteluäänestyksessä kukin äänioikeutettu voi äänestää enintään niin monta ehdokasta, kuin vaalipiirissä viimeksi puolueen kansanedustajia valittiin, lisättynä kahdella. Niissä vaalipiireissä, joissa viimeksi valittiin puolueen kansanedustajia vähemmän kuin viisi, voi kukin äänioikeutettu äänestää enintään seitsemää.

Kunnallisvaalien ehdokasasetteluäänestyksessä kukin äänioikeutettu voi äänestää enintään niin monta ehdokasta, kuin kunnassa viimeksi valittiin puolueen kunnallisvaltuutettuja, lisättynä kahdella.

Puolueneuvosto

31 §

Puolueneuvoston kevätkokous pidetään vuoden alkupuoliskolla ja syyskokous vuoden jälkipuoliskolla vuosittain. Kokouspaikasta ja -ajasta päättää puolueetoimikunta. Puolueneuvoston ylimääräinen kokous on pidettävä, jos vähintään 1/3 puolueneuvoston varsinaisista jäsenistä tai 1/3 piirijärjestöistä sitä erityisesti ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii tai jos puolueetoimikunta katsoo sen tarpeelliseksi.

Puolueneuvoston kokouksen kutsuu koolle puolueetoimikunta. Kokouskutsu lähetetään piirijärjestöille kirjallisena viimeistään kolme päivää ennen kokousta.

32 §

Puolueneuvostoon kuuluu varsinaisen puoluekokouksen erikseen valitsemman puheenjohtajan ja ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan lisäksi varsinaisen puoluekokouksen valitsemat varsinaiset jäsenet, yksi kultakin piirin puolueosastojen yhteenlasketun jäsenmäärän alkavalta 1500 luvulta. Samoin perustein varsinainen puoluekokous valitsee puolueneuvoston varajäsenet, jotka kutsutaan puolueneuvoston kokouksiin siinä järjestyksessä, kuin heidät on tehtävään valittu. Piirijärjestöjen kokouksilla on oikeus esittää ehdokkaita.

Puolueneuvoston jäsenen, joka on estynyt saapumasta kokoukseen, on ajoissa ilmoitettava esteestään piiritoimikunnalle ja puolueneuvoston puheenjohtajalle, jonka tulee kutsua samaa vaalipiiriä edustava varajäsen estyneen tilalle.

Jos puolueneuvoston jäsen muuttaa pois edustamansa vaalipiirin alueelta tai muista syistä on pysyvästi estynyt osallistumaan puolueneuvoston kokouksiin, puolueneuvoston puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen puolueneuvostoon samasta vaalipiiristä oleva varajäsen.

Puolueetoimikuntaan kuuluva henkilö ei voi kuulua puolueneuvostoon puheenjohtajana, jäsenenä eikä varajäsenenä.

33 §

Edellisessä pykälässä tarkoitettuja jäsenlukuja laskettaessa on perustaksi

otettava siltä kalenterivuoden puoliskolta jäsenrekisteristä saatavat tiedot, jotka ovat perustana puoluekokousedustajien henkilölukuja laskettaessa.

34 §

Puolueneuvoston kokouksessa on jokaisella saapuvilla olevalla äänivaltaisella jäsenellä yksi ääni. Vaadittaessa on äänestys toimitettava suljetuin lipuin. Äänten jakautuessa tasan tulee päätökseksi se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt, paitsi vaaleissa ja suljetuissa lippuäänestyksissä, joissa ratkaisee arpa.

35 §

Puhe-, esitys- ja äänioikeus puolueneuvoston kokouksessa on jokaisella edellä 32 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla valitulla jäsenellä.

Puhe- ja esitysoikeus puolueneuvoston kokouksessa on puoluetuimikunnan jäsenillä ja varajäsenillä, puolueen tilintarkastajain puheenjohtajalla sekä puolueen eduskuntaryhmän edustajalla.

Läsnäolo- ja puheoikeus puolueneuvoston kokouksessa on puolueeseen kuuluvilla valtioneuvoston jäsenillä, puolueen eduskuntaryhmän valtuutetuilla edustajilla, puoluetuimistoa edustavilla valtuutetuilla toimitsijoilla, piiritoimikuntien edustajilla ja piirisihteereillä, puoluelehtien valtuutetuilla edustajilla, sosialidemokraattisen naisliikkeen, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto r.y:n, Suomen Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto r.y:n, Nuorten Kotkain Keskusliitto r.y:n ja Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto r.y:n valtuutetuilla edustajilla sekä läsnäolo-oikeus henkilöillä, joille puolueneuvoston puheenjohtaja ennen kokousta toimitetun kirjallisen pyynnön perusteella sellaisen oikeuden myöntää.

36 §

Puolueneuvoston tehtävänä on

1) päättää suorittamiensa tilannearviointien perusteella kulloinkin tarpeellisista taloudellisista, poliittisista ja järjestöllisistä ratkaisuista, antaa ohjeita puoluekokouspäätösten soveltamisesta ja ratkaista puoluetuimikunnan puolue-neuvostolle alistamat menettelytapakysymykset,

2) nimetä puolueen ehdokas tasavallan presidentiksi ja päättää puolueen osallistumisesta hallitukseen näiden sääntöjen 44 §:ssä määrättyllä tavalla,

3) hyväksyä talousarvio seuraavaa kalenterivuotta varten,

4) hyväksyä toimintasuunnitelma seuraavaa kalenterivuotta varten,

5) päättää täyden jäsenmaksun eri organeille tulevasta osuudesta sekä mahdollisista ylimääräisistä jäsenmaksuista,

6) tarkastaa ja puoluekokousta varten omasta puolestaan hyväksyä puolueen toimintakertomus sekä tilintarkastajain antaman lausunnon perusteella päättäneen kalenterivuoden tilit,

7) puoluekokousta varten omasta puolestaan käsitellä puolueen eduskuntaryhmän kertomus päättäneeltä kalenterivuodelta,

8) ratkaista kiinteistön ostamista tai myymistä taikka kiinnittämistä koskevat asiat,

9) evästää asianomaisia puolue- ja muita elimiä puoluelehdistöä ja puolueen harjoittamaa taloudellista toimintaa koskevissa asioissa,

10) päättää muista näiden sääntöjen mukaan puolueeneuvoston ratkaistaviin kuuluvista asioista, kuten piirijärjestön hyväksymisestä puolueen jäseneksi, puolueosaston jäsenen erottamista koskevan vaatimuksen esittämisestä ja piirijärjestön erottamisesta puolueesta.

Puolueeneuvostolla on oikeus milloin hyvänsä tarkastuttaa puolueen varainhoidon tila ja kirjanpito ja, jos tarkastuksen tulos antaa siihen aihetta, erottaa puoluevirkailija ja päättää ryhdyttäväksi muihin tarpeellisiksi katsottuihin toimenpiteisiin.

Edellä **kohdassa** 6 ja 7 mainitut asiat voidaan käsitellä vain puolueeneuvoston **kevätkokouksessa** ja kohdassa 3, 4 ja 5 mainitut asiat vain puolueeneuvoston **syyskokouksessa**.

Puoluetoimikunta

37 §

Puolueen täytäntöönpanevana elimenä ja lain mukaisena hallituksena on puoluetoimikunta, johon kuuluu varsinaisen puoluekokouksen erikseen valitsema puoluetoimikunnan puheenjohtajan, ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan ja puoluesihteerin lisäksi yhdeksän varsinaista jäsentä, joista yksi valitaan ruotsinkielisten puoluejärjestöjen piiristä. Puoluekokous voi lisäksi valita puoluetoimikunnan jäsenille enintään kuusi varajäsentä, jotka puoluetoimikunnan puheenjohtaja kutsuu puoluekokouksen valitsemassa järjestyksessä niiden puoluetoimikunnan jäsenten tilalle, jotka ovat estyneitä osallistumaan puoluetoimikunnan työhön. Valtioneuvoston jäsen ei kuitenkaan voi tänä aikana toimia puoluetoimikunnan jäsenenä, mikä määräys ei koske puoluetoimikunnan puheenjohtajaa. Kaikki puoluetoimikunnan jäsenet valitaan tarvittaessa suljetulla lippuäänestyksellä.

Puoluetoimikunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai yhden varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kuusi muuta jäsentä on läsnä.

Puoluetoimikunnan jäsenyys on palkaton. Puheenjohtajalle voidaan maksaa palkkiota tai palkkaa.

Puolueuuvoston puheenjohtajalla, puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajalla ja valtioneuvoston jäsenenä olevilla puolueen edustajilla on puoluetoimikunnan kokouksissa puhe- ja esitysoikeus.

38 §

Päätökset puoluetoimikunnan kokouksissa tehdään yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan mielipide, vaaleissa kuitenkin ratkaisee arpa.

39 §

Puoluetoimikunnan tehtävänä on sen lisäksi, mitä näissä säännöissä on erittäin määrätty,

1) huolehtia puoluekokousten ja puolueuuvoston päätösten täytäntöönpanosta ja johtaa puolueen poliittista ja järjestöllistä toimintaa,

2) määritellä puolueen kanta kulloinkin esille tuleviin poliittisiin, järjestöllisiin ja taloudellisiin kysymyksiin, mikäli päätöksentekoa ei ole erikseen määrätty jollekin muulle puolue-elimelle,

3) johtaa puoluetoimistoa ja vastata juoksevien asioiden hoidosta sitä varten asetetuissa toimi- ja apuelimissä sekä valvoa puolueen varainhoitoa ja kirjanpitoa,

4) kantaa ja vastata puolueen puolesta kaikissa sitä koskevissa oikeus- ja hallintoasioissa,

5) valita sääntöjen edellyttämät puolueen nimenkirjoittajat,

6) päättää puoluelehden oikeuksien antamisesta ja peruuttamisesta,

7) julkaista ja kustantaa puolueen valistus- ja kasvatustyössä tarvittavaa ohjekirjallisuutta, lentolehtisiä, vaalijulisteita, teksti- ja kuvajulkaisuja, puhe-, lausunta- ja musiikkiesityksaineistoa, juhlamainoksia, esittelylehtisiä ynnä muita julkaisuja ja painotuotteita sekä päättää maksullisten vappu- ja puoluemerkkien levittämisestä,

8) tukea, avustaa ja ohjata puoluejärjestöjä, erityisesti piirijärjestöjä, kasvatus-, valistus- ja järjestötyön suorittamisessa,

9) laatia puolueuuvoston kevätkokoukselle puolueen toimintakertomus ja tilinpäätös sekä puolueuuvoston syyskokoukselle esitys puolueen talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi,

10) esittää puolueen tilit, pöytäkirjat ja muut varainhoitoa tai hallintoa koskevat asiakirjat kahden kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä puoluekokouksen valitsemille tilintarkastajille ja tarkastuksen tapahduttua puolueuuvostolle, sekä puoluekokousvuotena puoluekokoukselle,

11) vastata siitä, että varsinainen puoluekokous saa käsiteltäväkseen puolueen toimintakertomukset ja tilinpäätökset kuluneen puoluekokouskauden kulkakin kalenterivuodelta sekä tilintarkastajien niistä antamat lausunnot,

12) valvoa puoluejärjestöjen, puoluetoimitsijain ja puoluevirkaillijain toimintaa ja huolehtia yhteishengen ja hyvän järjestyksen säilymisestä puolueen toimielimissä.

Puolueen nimen kirjoittaminen

40 §

Puolueen nimen kirjoittavat puoluetoimikunnan puheenjohtaja, molemmat varapuheenjohtajat, puoluesihteerit ja enintään kaksi puoluetoimikunnan tehtävään valitsemaa puoluetoimiston toimihenkilöä, aina kaksi yhdessä.

Puolueen tilien tarkastus

41 §

Puolueen tilintarkastajina toimii kolme varsinaista tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa, jotka varsinainen puoluekokous valitsee seuraavaan varsinaiseen puoluekokoukseen asti. Tilintarkastajien puhevaltaa käyttää puolueen toimielimissä se, jonka varsinaiset tilintarkastajat ovat nimenneet puheenjohtajakseen.

Tilikausi on kalenterivuosi. Tilintarkastajien on vuosittain tarkastettava puolueen tilit ja taloudenhoito päättyneeltä kalenterivuodelta ja annettava niistä lausunto puolueen kevätkokoukselle ja varsinaiselle puoluekokoukselle. Lausunto on jätettävä puoluetoimikunnalle heti vuosittain tarkastuksen päätyttyä. Tilintarkastajilla on oikeus suorittaa varsinaisten tilintarkastusten ohella puolueen hallinnon, kirjanpidon ja kassan valvontatarkastus, milloin he katsovat sen aiheelliseksi.

Puolueen lehdistö

42 §

Puolueen pää-äänenkannattaja on puolueen Helsingissä ilmestyvä päivälehti. Maakunnallisten ja alueellisten puoluelehtien nimen ja ilmestymispaikan määräävät niitä kustantavat yritykset, sitten kun asiassa on hankittu puoluetoimikunnan lausunto.

Puoluekokous voi puolueeneuvoston tai puoluetoimikunnan esityksestä ottaa käsiteltäväkseen kysymyksen puolueen pää-äänenkannattajan ja puolueen muiden lehtien toimittamisesta.

43 §

Puoluelehtiä kustantavat yritykset on velvoitettava etukäteen neuvottelemaan lehden päätoimittajan ottamista, ilmestymiskertojen lukumäärän muuttamisesta ja muista lehtien julkaisemisesta koskevista tärkeistä toimenpiteistä puoluetoimikunnan ja piiritoimikunnan valtuuttamien edustajien kanssa, mikäli lehden asema puoluelehtenä halutaan säilyttää. Kustannusyritykset on samoin ehdoin velvoitettava antamaan puoluetoimikunnalle sen pyytämät tiedot taloudellisesta asemastaan sekä alistamaan puoluetoimikunnalle lausunnon saamista varten suunnitelmat, jotka koskevat kiinteistöjen rakentamista, laajentamista tai luovutusta taikka muuta huomattavaa taloudellista hanketta.

Osallistuminen hallitukseen

44 §

Valmistelemaan hallitusneuvotteluihin liittyviä kysymyksiä nimeävät puoluetoimikunta ja puolueen eduskuntaryhmä toimikunnan, johon kuuluu puheenjohtajana puoluetoimikunnan puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä, joista neljä valitsee puoluetoimikunta ja neljä puolueen eduskuntaryhmä. Tämän toimikunnan jäsenet edustavat puoluetta hallitusneuvottelijoina.

Puoluetoimikunta jättää hallitusneuvottelijoiden esityksen puoluetoimikunnan ja puolueen eduskuntaryhmän lausunnoilla lisättynä puolueeneuvostolle, joka lopullisesti päättää puolueen osallistumisesta hallitukseen, määrittelee puolueen kannan hallituksen ohjelmaan ja hallituksen kokoonpanoon sekä paikka-jakoon hallituksessa ja nimeää puolueen ehdokkaan hallituksen muodostajaksi sekä puolueen ehdokkaat valtioneuvoston jäseniksi. Puolueeneuvosto voi siirtää puolueen osallistumista hallitukseen koskevat kysymykset osaksi tai kokonaan puoluetoimikunnan päätettäväksi.

Puolueen eduskuntaryhmä

45 §

Puolueeseen kuuluvat kansanedustajat muodostavat Sosialidemokraattisen

eduskuntaryhmän, jota näissä säännöissä kutsutaan puolueen eduskuntaryhmäksi.

Puolueen eduskuntaryhmän sääntöjen muuttamista koskevat asiat käsitellään valmistavasti asiantuntijaryhmässä, johon kuuluu vähintään kaksi eduskuntaryhmän ja yhtä monta puoluetoimikunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Puolueen eduskuntaryhmän kultakin kalenterivuodelta puolueenuevostolle esittämä toimintakertomus käsitellään sääntömääräisenä asiana puolueenuevoston kevätkokouksessa ja varsinaisessa puoluekokouksessa.

46 §

Puolueen sääntöjen muuttamisesta tai puolueen purkamisesta voidaan päättää varsinaisessa puoluekokouksessa, jos sitä koskeva esitys on tehty näiden sääntöjen määräämällä tavalla ja vähintään 2/3 puoluekokouksen äänivaltaisista osanottajista päätöstä kannattaa.

47 §

Jos puolue purkautuu tai lakkautetaan, on puolueen varat puoluekokouksen päätöksen mukaisesti käytettävä puolueen päämääriä edistäviin tarkoituksiin.

48 §

Niissä kohdin, joista näissä säännöissä ei ole määräystä, noudatetaan yhdistys- ja puoluelakia.

SISÄPOLIITTINEN JULKILAUSUMA

Hyväksytty SDP:n XXXII puoluekokouksessa 1981

Sodan jälkeiset vuodet olivat teollisuusmaissa nopean kasvun aikakautta. Myös monissa peruspiirteiltään kapitalistissa maissa rakennettiin työväenliikkeen ihanteiden mukaista vahvaa valtiota. Sen turvin edistettiin sosiaaliturvaa ja yhteiskunnallista tulojen tasausta. Aktiivisella suhdannepolitiikalla päästiin lähelle täystyöllisyyden toteutumista.

Maailmantalous tuli 1970-luvulla käännekohtaan. Suuret muutokset olivat edessä. Energian hinta nousi jyrkästi, inflaatio kiihtyi, kansainvälinen valuuttajärjestelmä joutui vaikeuksiin ja työllisyysongelmat purkautuivat avoimeksi joukkotyöttömyydeksi. Tulevaisuuden odotukset järkkyivät ja epävarmuus kasvoi. Uudet teollisuusvaltiot marssivat näyttämölle, vanhat ajautuivat kouristuksiin. Kehitysmaiden valtaosa juuttui syvään ahdinkoon. Uusi, jyrkästi työvoiman käyttöä supistava tekniikka teki tuloaan. Monissa maissa talouspolitiikkaa kiristettiin inflaation hillitsemiseksi ja ulkomaankaupan ja valtiontalouden tasapainottamiseksi. Työttömyys kasvoi sen seurauksena entisestään.

Pitkään puolustuskannalla ollut oikeisto kävi samaan aikaan hyökkäykseen. Kun markkinatalous osoitti vakavia toimintahäiriöitä, on alettu entistä ponnekaammin puhua vapaiden markkinoiden itsesäätelyn ylivoimaisuudesta. Oikeistoradikaalit virtaukset aloittivat voittokulkunsa Englannista ja ovat jatkaneet sitä Yhdysvalloissa.

Uusi oikeistolaisuus hylkää hyvinvointipolitiikan perusteet. Sen ohjelmassa ovat täystyöllisyydestä luopuminen, tuloerojen kasvattaminen ja jo toteutetun yhteiskunnallisen uudistustyön purkaminen. Avain uuteen elpymiseen löytyy oikeiston mukaan tarjonnan edellytyksiä parantamalla. Kun kireällä raha- ja finanssipolitiikalla painetaan kysyntä matalaksi, väitetään »vapaan kilpailun» nostavan kapitalismin uuteen kukoistukseen.

Uusi tilanne on merkinnyt käännettä myös yhteiskunnallisessa ajattelussa. Luottamus poliittisiin puolueisiin ja niiden tarjoamiin perinteisiin ratkaisumalleihin on horjunut. Hyvinvointiyhteiskuntien rakentamisessa toteutunut yhteistyö työväenliikkeen ja edistyksellisten porvarillisten voimien kesken on alkanut rakoilla.

Sodan jälkeisen kasvukauden päätyttyä katsotaan yleisesti siirrytyn pitkäaikaisen hitaan kasvun kauteen. Suomi on avoin talous, jonka tulevaisuus riippuu ratkaisevasti viennin kehityksestä. Teollisuusmaiden pitkä hitaan kasvun kausi ulottaa vaikutuksensa myös Suomeen.

Suomi voi selvitä 1980-luvusta ilman vakavia vaurioita. Ulkomaankaupan ja teollisuuden rakenteen johdosta Suomi on suhteellisen hyvässä asemassa energian hinnan noustessa. Vienti- ja tuontihintojemme suhde ei välttämättä kehity

niin kielteisesti kuin muissa teollisuusmaissa. Paljon jää kuitenkin riippumaan siitä, miten Suomi onnistuu talouspolitiikassaan.

Talouden aineelliset kehitysmahdollisuudet ovat joka tapauksessa rajalliset. Rajoituksia asettavat yhteiskuntajärjestelmästä riippumattomat luonnonvara- ja energiaongelmat. Siksi yhteiskunnallinen uudistustyö on suunnattava ensi sijassa laadullisiin parannuksiin ja rakenteellisiin muutoksiin, joiden toteuttaminen ei ole määrällisesti kasvusta riippuvainen.

1. SOLIDAARISEEN, VAKAASEEN TALOUSPOLITIikkaAN

Sosialidemokratian tavoitteena on ihmisen tasa-arvon edistäminen. Hitaan taloudellisen kasvun aikana se edellyttää entistä enemmän ihmisten välistä solidaarisuutta. Siksi talous- ja yhteiskuntapolitiikan tulonjakovaikutuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota ja toimenpiteet suunnattava siten, että ne parhaiten palvelevat heikoimmassa asemassa olevia.

Suomen talouden kehitys ja talouspolitiikka ovat olleet perinteisesti epävakaita. Työllisyys ja kilpailukyky ovat heilahdelleet rajusti. Heilahduksia ovat jyrkentäneet kerran vuosikymmenessä suoritettut suurdevalvaatiot. Sosialidemokraatit ovat vaatineet irrottautumista inflaatio—devalvaatio -kierteestä. Vain siten voidaan päästä vakaan taloudellisen kehityksen ja tasaisemman työllisyyden tielle.

Sosialidemokratian vaatimuksia toteuttamalla tässä on osittain onnistuttu. Vuosien 1977—1978 elvytyspolitiikalla vältettiin suurdevalvaatiot, valuuttakursisirkaisut olivat aikaisempaa varovaisempia. Kun uusi nousukausi oli tosiasia vuonna 1979, toteutettiin SDP:n vaatimuksesta historiallisesti ainutkertaiset revalvaatiot, vaikkakin vitkastellen.

Uusi valuuttakurssipolitiikka yhdessä järkevän tulopolitiikan kanssa luo perustaa aikaisempaa tasaisemmalle kehitykselle. Vakaa sisäinen kehitys on edellytys sille, että Suomi voisi edes osittain välttää kapitalistisen maailman kriisi-ilmiöiltä 1980-luvulla.

2. TYÖLLISYYS

Jokaisen kansalaisen perusoikeuksiin kuuluu oikeus työhön. Tämän oikeuden turvaaminen on yhteiskunnan keskeinen velvollisuus. Hitaan taloudellisen kasvun aikana työllisyyden hoitaminen vaikeutuu, mutta siitä huolimatta sosialidemokraatit eivät tingi täystyöllisyystavoitteesta.

Työllisyyden hoidon perusedellytyksenä on talouspolitiikka, joka pitää inflaation kurissa ja tasaa suhdanteita sekä edistää maan eri alueiden tasapainoista kehittämistä. Myös veropolitiikan on suositettava työvoiman käyttöä, mikä tulee ottaa huomioon mm. sosiaaliturvamaksuista päätettäessä ja yritysverotusta uudistettaessa.

Samalla kun uutta teknologiaa valikoiden hyväksi käyttäen tuetaan jatkuvaa teollista kehitystä, on nähtävä, että teollisuuden mahdollisuudet tarjota suoraan uusia työpaikkoja ovat automaation ja rationalisoinnin vuoksi rajalliset.

Uudet työpaikat syntyvätkin pääosin palvelualoille. Lasten päivähoito, vanhustenhuolto, terveydenhoito, koulutus ja tutkimustoiminta, kulttuuri- ja virkistyspalvelut sekä ympäristönsuojelu ovat aloja, joilla on tarvetta luoda uusia työpaikkoja.

On toteutettava nuorten yhteiskuntatakuu, jonka mukaisesti kaikille nuorille on pystyttävä tarjoamaan työ, koulutus tai harjoittelupaikka. Nuorten työnsaannin helpottaminen edellyttää mm. työharjoittelun olennaista lisäämistä koulutuksen yhteydessä. Välillisiä työvoimakustannuksia on alennettava silloin, kun yritys ottaa palvelukseensa nuoria työttömiä työnhakijoita.

Maamme pienet ja keski-suuret yritykset ovat merkittäviä työllistäjiä. Ideointikykyistä ja työvaltaista pienyritteliäisyyttä on rohkaistava ja tuettava sekä riippumattomuutta suuryrityksistä vahvistettava. Erityisesti kaupan ja muun yritystoiminnan keskittyminen on jatkuvasti vaikeuttanut pienyrittäjien asemaa yritysten välisten sopimusten kohtuuttomien ehtojen vuoksi. Lakisääteinen yrittäjäsuoja tulee toteuttaa pikaisesti. Paikalliseen omatoimisuuteen ja pienyhteisöihin perustuvalla yritys- ja osuustoiminnalla on luotava riittävät toimintaedellytykset.

3. Yhteistoimintarahastot

Suomen talouden elinehto on kilpailukykyinen teollisuus, jonka aseman turvaaminen maailmanmarkkinoilla edellyttää myös tehokkuutta lisääviä investointeja. Investointeja ja uusia työpaikkoja luovaa tulonmuodostusta voidaan parhaiten edistää silloin, kun se vastaa kaikkien tulonsaajaryhmien etuja.

Tämä tavoite voidaan liittää sosialidemokratian pyrkimyksiin demokratian laajentamisessa. Yhteistoimintarahastojen muodossa tapahtuva omistuksen laajeneminen ja yrityksen investointien rahoitus tarjoavat merkittävän keinon yrityksen kehittämiseksi taloudellista demokratiaa edistävällä tavalla.

Yhteistoimintarahastot tulee luoda siten, että ne ovat yrityskohtaisia. Järjestelmän piiriin tulee lukea suuryritykset. Pienille ja keski-suurille yrityksille tulee antaa mahdollisuus liittyä vapaaehtoisesti järjestelmän piiriin. Yhteistoimintarahaston pääoma on muodostettava siten, että rahastosiirron perustana on yrityksen voitto. Rahaston omistaisi yrityksen henkilökunta yhteisesti. Se päättäisi myös rahaston pääoman tuoton käytöstä. Uudistuksen rinnalla tulisi työeläkerahastoja kehittää taloudellisen demokratian välineiksi.

SDP korostaa, että rahastoissa ei ole kyse yksilöllisestä tulonlisästä työntekijöille, vaan työlle sinänsä kuuluvasta oikeudesta valtaan ja vastuuseen. Osa-kesäästämisen kaltaiset ratkaisut eivät tätä tavoitetta turvaa. Rahastojen on perustuttava laajojen joukkojen haluun ja valmiuteen ottaa asioista vastuuta yhä

laajemmilla tasoilla talouselämässä. Pohjaa tälle valmiudelle on luotava siten, että laki yhteistoiminnasta yrityksissä todella toimii työpaikoilla. Työväenliikkeen kannalta on tässä vaiheessa keskeisintä korostaa näiden ratkaisujen myönteistä merkitystä taloudellisen demokratian ja vastuuntuntoisuuden kehittymisen kannalta. Yritysten kasvavat investointitarpeet on nähtävä sellaisena ulkoisena edellytyksenä, joka osaltaan kiirehtii tällaisia ratkaisuja.

4. JULKISET PALVELUT

Oikeisto on monissa länsimaissa vaatinut julkisen talouden ja palvelujen rajua supistamista ja niiden korvaamista yksityiseen eduntavoitteluun perustuvilla palveluilla. Myös Suomessa ovat samansuuntaiset vaatimukset nostaneet päätään.

Sosialidemokraattinen puolue on vuosikymmenten uudistustyön tuloksena saanut ajetuksi läpi laajan sosiaaliturvan ja yhteiskunnallisten palvelujen järjestelmän. Sen tavoitteena on turvata ihmisille turvallinen ja terveellinen elinympäristö taloudellisesta asemasta riippumatta. Palvelujen lisäksi tarvitaan paljon ihmisten omaa toimintaa ja yhteistoimintaa, jotta elämän sisältö olisi rikasta ja monipuolista.

Valtion ja kunnan palvelujen purkaminen merkitsisi sitä, että heikoimpien asema romahtaisi ja hyvätuloisille annettaisiin entistä enemmän. Sosialidemokratia ei hyväksy tällaista epäsolidaarisuutta, vaan puolustaa päättäväisesti julkisia palveluja ja niiden kehittämistä. Vähäosaisen väestön aseman parantaminen hitaan kasvun aikana edellyttää sitä, että hyvässä asemassa olevat tinkivät eduistaan.

Sosialidemokraattien on kohdistettava työnsä painopiste lähelle ihmistä sisällöllisiin ja rakenteellisiin uudistuksiin. Eriarvoisuutta vieraantumista, työttömyyttä sekä sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia aiheuttaviin tekijöihin on puututtava niiden alkulähteillä. Samalla tulee julkisille palveluille asettaa entistä korkeammat vaatimukset. Palvelut pidetään yllä kansalaisten verovaroin, siksi niiden on toimittava tehokkaasti. Valtion ja kuntien laitoksissa tulee vallita kansalaispalvelun henki. Byrokratisoituminen on estettävä.

5. VEROTUS

Oikeudenmukaisuuden toteuttamisen ja tuloerojen tasaamisen tulee olla henkilöiden verotuksen keskeinen tehtävä. Pääoma- ja yrittäjätulot on saatettava verotuksellisesti samaan asemaan palkkatulojen kanssa.

SDP esittää, että pikaisesti toteutetaan palkkaverojärjestelmä, jossa keskituloisten palkansaajien marginaalivero olisi nykyistä alhaisempi ja jossa tavallisen palkansaajan, jolla ei ole erityisvähennyksiä esimerkiksi suurista koroista,

ei enää tarvitsisi antaa veroilmoitusta. Mahdollisimman pikaisesti tulisi poistaa veroilmoituksen antamispakko.

Muodolliseen nettovoittoon perustuva yritysverotus aiheuttaa epäkohtia. Se voimistaa edelleen suhdannevaihteluita ja on hallinnollisesti raskas sekä julkiselle vallalle että yrityksille. Vero on vaikesti ennakoitavissa ja rasittaa pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kohtuuttomasti.

SDP:n tavoitteena on yritysverotuksen uudistaminen 1980-luvulla siten, että voiton verottamisesta siirrytään asteittain voimavarojen verottamiseen. Näin voidaan kannustaa tehokasta tuotantoa, samalla kun voimavarojen tuhlaus käy kannattamattomaksi. Yritysten omistajien henkilökohtaiset tulot ja aineelliset edut on sen sijaan saatava nykyistä tehokkaammin progressiivisen tuloverotuksen piiriin.

Yritysverotus tulee uudistaa siten, että sen kokonaistuotto ei muutu. Uudistuksen yhteydessä tulee pyrkiä myös siihen, että työn ja pääoman kustannussuhde muuttuu työllisyyttä suosivaan suuntaan. Tämä merkitsee, että yritysten uutena veropohjana tulee olla ensisijaisesti pääomakanta tai energiankulutus ja vasta toissijaisesti työpanos.

6. KOULUTUS JA TUTKIMUS

Korkeatasoinen koulutus on ihmisten kehityksen, henkisen kasvun ja hyvinvoinnin perusedellytys.

Yleissivistävää koulutusta on laajennettava 10-vuotiseksi. Samanaikaisesti on kehitettävä peruskoulun ja keskiasteen sisältöjä ja työtapoja, tehostettava oppilaan ohjausta sekä luotava ja syvennettävä koulun ja työelämän välisiä yhteyksiä.

Aikuiskoulutuksen suunnittelu on 1980-luvun koulutuspolitiikan keskeisiä tehtäviä. Aikuiskoulutuksen on tuettava yhteiskunnan rakennemuutoksen hallitsemista ja työllisyyden turvaamista sekä otettava huomioon vapaa-ajan tarpeet.

Tieteen ja teknologian perustaa on olennaisesti vahvistettava aineellisia ja henkisiä voimavaroja lisäämällä niin tutkijoiden koulutukseen kuin tutkimustyön suorittamiseen.

7. ASUNTOPOLITIikka

Asunto-olojen parantumisesta huolimatta on eriarvoisuus asunnontarvitsijain välillä korostunut. Kynnys perheen kokoa vastaavaan asuntoon on kohtuuttoman korkea. Monet asuvat yhä hyvin ahtaasti, mutta yliväljä asuminen lisääntyä jatkuvasti.

Yhteiskunnan toimenpitein tulee turvata perheen elämänvaiheeseen ja kokoon nähden sopivan asunnon saanti heikoimmassa taloudellisessa asemassa

oleville, tukea tarvitseville erityisryhmille ja erityisesti nuorille lapsiperheille. Asumistukijärjestelmää kehittämällä on alennettava näiden ryhmien asumiskustannuksia.

Yhteiskunnan ei pidä verotuksella eikä muutoinkaan edistää tuhlailevan väijää asumista.

Asuntorakentamisen määrällinen kehitys tulee pitää tasaisena, ja valtion lainoittaman tuotannon osuutta on nostettava. Rahoituksellisin keinoin on vapaa-rahoitteisen asuntotuotannon vaihteluja tasoitettava. Vuokra-asuntotuotantoa tulee lisätä.

Ensiasunnon hankkijan rahoitusosuutta on alennettava. Asumisen pääomakustannuksia tulee laskea niin valtion kuin rahalaitostenkin lainaehtoja tarkistamalla.

Valtionrahoitusta täydentämään luodaan asuntosäästöpalkkio- ja siihen liittyvä korkotukijärjestelmä. Uustuotannon rinnalla on tehostettava koko olemassa olevan asuntokannan käyttöä mm. lisäämällä peruskorjausta ja myöntämällä kunnille lainoja vanhojen asuntojen hankintaan erityisesti puutteellisesti asuvien olosuhteiden parantamiseksi.

Vuokra-asuntojen muuttamista omistusasunnoiksi on rajoitettava tukemalla kuntien mahdollisuuksia vuokra-asuntojen ostamiseen myös vanhasta asuntokannasta.

Tasa-arvoon tähtäävän ja asumiskustannusten nousua hillitsevän asuntopolitiikan toteuttaminen edellyttää, että valtion asuntomäärärahojen reaalin tasot perusteltuihin uudistuksiin pohjautuva kehitys turvataan. Yhteiskunnan vero- ja maksupolitiikassa pitää ottaa huomioon erilaisten veroluonteisten maksujen ja verojen vaikutukset asumiskustannuksiin.

13.TYÖAJAN LYHENTÄMINEN

Työajan lyhentämistä vuorotyötä tekevien ja eräissä raskaissa ammateissa työskentelevien osalta on jo kyetty toteuttamaan siirtymällä 36 tunnin viikottaiseen työaikaan.

Ensisijaisesti on tutkittava keskimääräistä viikkotyöajan lyhentämistä ja sellaisten vapaa-aikajärjestelyjen toteuttamista, jotka tekevät perheen yhteisen vapaa-ajankäytön sekä työntekijöiden koulutuksen mahdolliseksi.

Tulevissa ratkaisuissa olisi kyettävä mahdollistamaan elinikäisen työajan lyhentäminen joustavan yksilöllisen eläkkeelle siirtymisen kautta. Lisäksi tähän tulisi liittää iän mukana lisääntyvän loman käyttö.

Tulevaisuudessa entistä tärkeämmäksi tulee nousemaan työ- ja perhe-elämän yhteen sovittaminen mm. vanhempainlomaa kehittämällä.

Elinikäistä työaikaa voidaan lisäksi lyhentää toteuttamalla palkallinen opintovapaaajärjestelmä, joka samalla antaa työntekijöille mahdollisuuden vastata ammatti- ja yhteiskuntarakenteen muutoksiin.

Työajan lyhentämisellä on kyettävä edistämään myös täystyöllisyyden saavuttamista.

Tätä voidaan toteuttaa siten, että mm. henkilöt, joilla on täydet eläke-etuudet, jättäytyisivät pois työelämästä, ja että varhaiseläkkeelle siirtyvien tilalle otettaisiin nuoria työntekijöitä.

14. VAPAA-AIKA

Ihmisten vapaa-ajan käyttöä ohjaa lisääntyvässä määrin keskittynyt, kaupallinen ja monikansallinen viihde- ja huviteollisuus. Sen vaikutus ajan käytön tapoihin on yhdenmukaistava ja pinnallistava. Valtaosa väestöstä lapsista eläkeläisiin jää sen köyhydyttävän, vieraannuttavan ja jopa raaistavan tarjonnan armoille.

Tilanne edellyttää vastatoimia. Kansallisen kulttuurin kaikki mahdollisuudet on otettava käyttöön. Ihmisen arkeen on tehtävä tilaa aidoille elämyksille. Yksilöön sisältyvä luova voima ja tarve vuorovaikutukseen toisten kanssa on saatava rikastamaan yhteisön elämää. Sosialidemokratian tulee rohkaista ihmisiä itseenäisyyteen, erilaisuuteen, elävään kulttuuritoimintaan ja luovaan ilmaisuun.

15. VALTIOSSÄÄNTÖUUDISTUS

Perustuslakien epäkansanvaltaiset määräenemmistösäädökset ovat olennaisesti vaikeuttaneet yhteiskunnan uudistustyötä. Valtiosäännön uudistaminen on välttämätöntä. Kansan valitsemasta eduskunnasta on kehitettävä keskeinen valtioelin, jonka rinnalla ei ole muita sen kanssa kilpailevia valtioelimiä.

16. VALLANKÄYTTÖ

Valtaa tulee käyttää demokraattisesti. Sosialidemokraatit eivät hyväksy pyrkimyksiä vallan keskittämiseen. Vallankäyttöä keskittävät ratkaisut luovat usein yhtä paljon ongelmia kuin ratkaisevatkin.

Puolueet ovat olennainen osa demokraattista järjestelmää. Siksi myös puolueiden vallankäytön tulee perustua sisäiseen demokratiaan ja jäsenten laajoihin vaikutusmahdollisuuksiin.

Kansalaisilla tulee olla puolueiden lisäksi mahdollisuus vaikuttaa ympäristöönsä ja yhteispäätöksentekoon myös muun kansalaistoiminnan kautta. Sosialidemokratia kehottaa kannattajiaan osallistumaan monipuolisesti kansalaistoimintaan.

17. POLIITTINEN YHTEISTYÖ

Vakaa ja hallittu taloudellinen kehitys ja uudistustyön jatkaminen on mahdollista vain poliittisten puolueiden laajan yhteistyön turvin. Nyky-yhteiskunta edellyttää yhtistyökykyä myös poliittisten puolueiden ja etujärjestöjen välillä.

SDP on valmis laajaan yhteistyöhön maamme ulkopoliittisen linjan takaamiseksi sekä yhteiskunnallisen edistyksen ja taloudellisen kehityksen turvaamiseksi.

18. TYÖVÄENLIIKE

SDP tukee ammattiyhdistysliikettä sen toiminnassa palkkatyöntekijäin taloudellisen ja sosiaalisen aseman parantamiseksi. SDP korostaa ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyttä sekä työntekijöiden ja toimihenkilöiden toimintamahdollisuuksien laajentamista työpaikoilla. Kaikkien palkansaajajärjestöjen välistä yhteistyötä tulee edelleen jatkaa ja kehittää.

SDP:n ja ammattiyhdistysliikkeen yhteistyön merkittävimmät tehtävät lähivuosina ovat toiminta täystyöllisyyden tavoittamiseksi, työelämän uudistaminen sekä tuotantorakenteen kehittäminen ja sopeuttaminen muuttuneisiin olosuhteisiin.

Työväen urheiluliikkeen eheytyminen oli suuri saavutus. SDP kehottaa jäseniään lisäämään toimintaa työväen urheiluliikkeessä TUL:n vahvistamiseksi entisestään.

Saavutettuun kokemukseen nojaten SDP pitää hyödyllisenä jatkaa yhteistyötä SKP:n ja kasademokraattisen liikkeen kanssa työväen joukkojärjestöjen yhtenäisyyden lujittamisessa sekä niissä käytännön uudistuspyrkimyksissä, joista voidaan erikseen sopia.

Sosialidemokraattisen naisliikkeen yhdistyminen on lisännyt sosialidemokraattien mahdollisuuksia ponnistella tasa-arvotavoitteen saavuttamiseksi ja yhteiskunnallisen päätöksenteon rikastuttamiseksi.

Sosialidemokraattisen nuoriso- ja varhaisnuorisotoiminnan, opiskelijaliikkeen sekä sivistys- ja kulttuuritoiminnan ja sosiaalisten palvelujärjestöjen toiminnan tehostaminen on sosialidemokraattisen työväenliikkeen yhteinen tehtävä, joka tarvitsee kaikkien sosialidemokraattien tuen.

19. TASAVALLAN PRESIDENTTI

Tasavallan presidentin asema Suomen valtiollisessa elämässä on keskeinen. Maan ulkopoliitiikan johtaminen on presidentin tärkein tehtävä.

Presidentti Urho Kekkonen on vakiinnuttanut maamme aktiivisen, rauhantahitoisen puolueettomuuspolitiikan peruslinjan. Sen ansiosta maamme asema on

vakaa kansainvälisen tilanteen muutoksista riippumatta. SDP on tukenut ja tukee presidentti Kekkosen ulkopoliitiikkaa.

SDP asettaa seuraaviin presidentin valitsijamiesvaaleihin oman sosialidemokraattisen ehdokkaan. Ehdokkaan nimeää puolueen sääntöjen mukaisesti SDP:n puolueenvaltuusto.

8. SOSIAALITURVA JA TERVEYS

Sosiaalinen perusturvallisuus on sekä kansakunnan että yksityisen kansalaisen täysipainoisen kehityksen välttämätön edellytys. Yhteiskunnalliset palvelut eivät kuitenkaan poista tukea tarvitsevan lähimmäisen henkilökohtaisen auttamisen tarvetta ja velvollisuutta osana sosialidemokratian arkipäivän solidaarisuutta.

Yhteiskunnan on kyettävä 1980-luvulla ratkaisemaan pienten lasten hoitoon liittyvät ongelmat. Kansakunnan tulevaisuus on lapsissa. Vanhempainlomaa on edelleen pidennettävä, ja jokaiselle perheelle on luotava todellinen valinnanvapaus lasten hoidon järjestämisessä takaamalla kunnollinen päivähoitopaikka sitä tarvitseville. Se edellyttää kunnallisten päivähoitopaikkojen lisäämistä.

Lapsilisäjärjestelmää kehittämällä ja työsuhteduuria parantamalla on luotava mahdollisuus siihen, että toinen vanhemmista voi joustavasti jäädä hoitamaan lasta kotiin työpaikkansa säilyttäen lapsen toisen ikävuoden aikana.

Lapsilisää tulee maksaa myös 18 ikävuoteen saakka. Vammaisten lasten hoitotukea on edelleen korotettava. Samalla tulee kehittää päivähoiton antaman varhaiskasvatuksen sisältöä. On turvattava erityisryhmien kuten vammaisten lasten, heidän vanhempiansa sekä myös vuorotyötä tekevien vanhempien tarvitsemat palvelut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon on luotava kunnissa edellytykset erityisesti pitkäaikaissairaiden, vanhusten ja vammaisten tarvitsemien palvelujen joustavaksi kehittämiseksi uudistamalla suunnittelu- ja valtionosuuslainsäädäntö ja saattamalla koko sosiaalihuolto valtionavun piiriin. Perusterveydenhuolto on laajennettava maan kaikkiin osiin, ja hoidon jatkuvuus ja joustavuus on turvattava. Voimavarat sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiden toteuttamiseksi on turvattava.

Elintarvikkeiden tuotanto ja tukeminen sekä ravinto- ja nautintoaineiden vero- ja hintapolitiikka on suunnattava terveellisemmän kansanravitsemuksen aikaansaamiseen. Terveyskasvatuksella on edistettävä terveelliseen elämäntapaan tähtääviä henkilökohtaisia valintoja.

Rintamaveteraanien vapaaehtoinen varhaiseläke tulee toteuttaa kattavan järjestelmän puitteissa. Koska veteraanien valtaosa on jo eläkkeellä, vanhustenhuollon tarpeisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Rintamaveteraanien ja sotainvalidien muun sosiaaliturvan osalta on edelleen parannettava kuntoutumismahdollisuuksia sekä muita terveyden- ja sairaanhoidon palveluja.

Yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa on toteutettava työttömyysturvan kokonaisuudistus. Työttömyysturvan piiriin tulee päästä jokaisen, joka on työkykyinen, työhaluinen ja joka etsii työtä tai määrätty edellytykset täydentävää koulutusta. Työttömyyden aikainen toimeentuloturva on jaettava perusturvaan ja vakuutusmuotoiseen ansioturvaan. Perusturvan ja ansioturvan hallinnollisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi on järjestelmän valvonta keskitettävä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

9. SUKUPUOLTEN TASA-ARVO

Suomi on tasa-arvolainsäädännön osalta jäämässä jälkeen muista Euroopan maista. YK:n yleiskokouksen hyväksymän naisten syrjinnän kieltävän sopimuksen hyväksyminen Suomessa edellyttää monia lainmuutoksia. SDP vaatii, että syrjintäsopimuksen hyväksymisen yhteydessä säädettäisiin yleinen tasa-arvolaki. Tässä laissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota naisten syrjinnän estämiseen ja tasa-arvon edistämiseen työmarkkinoilla.

10. TYÖSUHDETURVA

Työsuhteturvan parantaminen on työelämän uudistamisen kiireellisimpiä tehtäviä. Työnantaja ei saa katkaista työsuhdetta, ennen kuin toimenpiteen sopimusten ja lakien mukaisuus on selvitetty.

Työsuhdetta koskevat riita-asiat on voitava käsitellä niin nopeasti, ettei työsuhteen omavaltaisella katkaisulla tai muilla työsuhdetta koskevilla yksipuolisilla tulkinnoilla voi enää saavuttaa tilapäistäkään hyötyä.

11. MAATALOUS

Järkevän maatalouspolitiikan harjoittamista on vaikeuttanut toistuva lyhytjänteinen eduntavoittelu ja siitä aiheutuva epävarmuus. Maataloustuotantoa on kehitettävä siten, että maamme väestölle turvataan korkealaatuisten kotimaisten peruselintarvikkeiden saanti kohtuulliseen hintaan.

Nykyinen maataloustuotanto on kohtuuttomasti riippuvainen tuontitarvikkeista. Tämä riippuvuus on myös lisännyt maataloustuotteiden ylijäämien viennistä aiheutuvaa rasisitusta. Maatalouden tuotantotavoitteet on asteittain saatettava maamme väestön tarpeiden tasolle.

Maataloustuloratkaisujen tekemiseen on liittynyt kohtuuttomia ongelmia ja seuppeiden avainryhmien erityispyrkimyksiä. Nykyinen avoin maataloustulon neuvottelumenettely ei ole osoittautunut onnistuneeksi. Ratkaisujen kustannusvaikutusten on oltava sopusoinnussa muiden alojen ratkaisujen kanssa.

Maataloustuloratkaisuilla tulee tasoittaa viljelijöiden välisiä tuloeroja. Pien-
viljelijäin toimeentulon turvaamiseksi on myös lisättävä sivuansiomahdollisuuksia ja muutettava maataloustuen painopistettä tilakohtaisen tuen suuntaan.

12. YMPÄRISTÖ

Monipuolisen ja rikkaan elämän mahdollisuus on turvattava myös tuleville sukupolville. Yhteisten luonnonvarojen tuhoaminen ja niillä keinottelu on estettävä. Ympäristönsuojelu on erottamaton osa yhteiskuntapolitiikkaa. Siksi yhteiskunnan muiden tavoitteiden ja niiden toteuttamisen tulee olla sopusoinnussa ympäristönsuojelutavoitteiden kanssa.

Maamme ympäristönsuojelulainsäädännössä on pahoja puutteita. Puutteet ovat selvimpiä meluntorjunnan, jätteiden hyötykäytön ja kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisyn aloilla. Myös ympäristöhallinto on edelleen hajanainen ja voimavaroiltaan heikko. Siksi on viipymättä perustettava ympäristöministeriö ja järjestettävä tehtävien hoito alue- ja paikallistasolla.

Kestävän kehityksen rakentamiseksi on Suomenkin mukautettava taloutensa ja elämäntapansa ympäristöä säilyttäväksi. Tuotantoa ja kulutusta on kehitettävä energiaa ja raaka-aineita säästäväksi. Vastuu sopeutumisen onnistumisesta lankeaa kaikille teollisuudesta kotitalouksiin ja maa- ja metsätaloudesta kuluttajiin saakka.

Ympäristönsuojelun tavoite on sopusointu ihmisen ja luonnon välillä. Uusi tieto ja teknologia on saatettava palvelemaan tämän tasapainon ylläpitämistä.

E-OSUUSKAUPPALIIKE

E-osuuskauppaliike on työväenliikkeen hallitsema liikeyritys. Se on perinteisesti ollut kehittämässä kuluttajien palveluja ja turvaa yhteiskunnassamme. Sen taloudellinen asema on viime vuosina vaikeutunut.

E-liikkeen eri osapuolet ovat yksimielisesti asettaneet tavoitteet ja päättäneet toimenpiteistä liikkeen talouden tervehdyttämiseksi ja aatteellisen työn uudistamiseksi.

E-liikkeen jäsenistön enemmistönä ja heidän valitseminaan luottamushenkilöinä sosialidemokraateilla on ratkaiseva mahdollisuus vaikuttaa liikkeen toimintaan ja kehitykseen. Tähän perustuen puoluekokous

- pitää tärkeänä, että E-osuuskauppaliikkeen toiminta mahdollisimman pikaisesti tervehdytetään ja sen kehitys käännetään uuteen nousuun,

- kehottaa kaikkia E-yritysten luottamustehtävissä sekä liikeorganisaatioissa työskenteleviä puolueen jäseniä edistämään tehtävässään näiden tavoitteiden toteutumista,

- pitää tärkeänä, että tervehdyttämistoimenpiteet suoritetaan yhteistyössä työntekijäjärjestöjen kanssa,

- pitää entistä välttämättömämpänä ostosten keskittämistä E-liikkeeseen ja aktiivista osallistumista sen toimintaan sekä

- pitää entistä välttämättömämpänä ostosten keskittämistä E-liikkeeseen ja osallistumista säästökassojen toimintaan, koska sitä kautta parhaiten turvataan liikkeen kehitys ja sen työpaikat.

KEHITYSYHTEISTYÖMÄÄRÄRAHOJEN LISÄÄMINEN

Kehitysyhteistyö on konkreettinen tapa toteuttaa kansainvälistä tasa-arvon ja solidaarisuuden politiikkaa. Omien lupautensa ja kansainvälisten velvoitteidensa lunastamiseksi Suomen tulee laajentaa kehitysyhteistyötään siten, että valtion tulo- ja menoarviossa vuonna 1982 tähän tarkoitukseen osoitetaan 0,32 prosenttia bruttokansantuotteesta. Samalla hallituksen tulee laatia ohjelma siitä, kuinka vuoteen 1987 mennessä saavutetaan hyväksytty 0,7 prosentin taso.

Ohjelman toteuttamista ei sa alistaa lyhytnäköiselle budjetti- ja suhdannepoliittiselle laskelmoinnille.

ULKOPOLIITTINEN ASIAKIRJA

Hyväksytty XXXII puoluekokouksessa 1981

KRIISIEN MAAILMA

Ydintuhon mahdollisuus

Lähivuosisikymmenet ovat vaarallista aikaa ihmiskunnan historiassa. Ydintuhon mahdollisuus on olennaisesti kasvanut maailmassa, jossa vanha valtajärjestelmä, sitä ylläpitänyt sotilaallinen tasapaino ja kapitalistisen maailmantalouden ylivoima ovat alkaneet horjua.

Kilpailu luonnonvaroista

Maailmantalous on törmännyt uusiutumattomien luonnonvarojen rajallisuudesta aiheutuviin ongelmiin, jotka tulevat entistä voimakkaammin vaikuttamaan kansainvälisiin suhteisiin. Vaikka raaka-ainevaroja ei uhkaakaan välitön ehtyminen, tulee niiden saatavuus olemaan kasvava poliittinen ja taloudellinen ongelma. Kilpailu energia- ja luonnonvarojen hallinnasta ja käyttöoikeudesta kiristyy.

Kansainvälisen talouden liikkeelle panevana voimana on vuosikymmenet ollut kapitalismin kansainvälinen laajentuminen. Toisen maailmansodan jälkeen laajentuminen on tapahtunut ennen muuta vapaakauppaan pohjautuvan taloudellisen yhdentymisen merkeissä.

Tuotantovoimien kehitys maailmantaloudessa on pitkään perustunut luonnonvarojen suunnittelemattomaan hyväksikäyttöön sekä kehitysmaiden ja niiden kansojen häikäilemättömään riistoon. Alkanut kansainvälisten talous- ja voimasuhteiden muutos merkitsee maailmantalouden perusteiden järkkymistä.

Kansojen vapautusliike

Maailman alistettujen kansojen vapautusliike on maailmansodan jälkeisinä vuosina saavuttanut merkittäviä voittoja ja vapauttanut enimmän osan ihmiskuntaa siirtomaavallan alaisuudesta. Tänään vapautusliike suuntautuu taloudellisen riippumattomuuden toteuttamiseen sekä omaehtoisten kehitysedellytysten luomisen uuskolonialismia, taloudellista alistamista ja ulkomaisia väliintyöpyrkimyksiä vastaan.

Maailmantalouden kriisi

Kansainvälistä taloutta ja kauppaa koetelleiden kriisien seurauksena on vapaakauppaan nojaava kapitalismin laajentumiskyky menettänyt voimaansa. Sitä ehdyttävät kapitalistisen talouden kriisialttius, saatavuudessa tapahtuneet muutokset sekä pyrkimys uuden kansainvälisen talousjärjestyksen toteuttamiseen.

Kansainvälisten voimasuhteiden muutos näkyy myös kapitalistisen maailman sisäisenä uudelleenjärjestäytymisenä, sosialististen maiden talouden ja eräissä tapauksissa sisäisen tasapainon järkkymisenä sekä uusien voimakusten syntymisenä kolmanteen maailmaan.

Kehityserot kaikkein köyhimpien kehitysmaiden sekä teollistuneiden tai teollistumassa olevien maiden välillä lisääntyvät. Kehityksen epätasaisuus luo pohjaa epädemokraattiselle ja ihmisoikeuksia loukkaavalle vallankäytölle.

Uusi teknologia ja ylikansalliset yritykset

Uusimman teknologian kehittäminen on yhä harvalukuisempien ylikansallisten yritysten käsissä. Niiden hallussa tekniikka alistetaan ensisijaisesti palvelemaan voitto- ja valtapyrkimyksiä kehitysmaiden kansojen hyvinvoinnin kustannuksella. Imperialismi on saamassa uusia muotoja, jotka merkitsevät kehitysmaiden työvoimareservin yhä voimallisempaa riistämistä.

On osoittautunut, ettei tieteen ja teknologian ennenäkemätön kehitys ole yksinomaan lujittanut maailmanrauhaa tai edesauttanut oikeudenmukaisemman maailmanjärjestyksen rakentamista. Maailman henkisten ja taloudellisten voimavarojen väärinkäyttö myös varustelutarkoituksiin on yhä kiihtynyt.

Asevarustelun luoma uhka

Idän ja lännen vastakkainasettelu säilyy suurimpana uhkana maailmanrauhalle. Jatkuva taloudellinen ja poliittinen kilpailu kapitalistisen ja sosialistisen maailman välillä johtaa kiihtyvään sotilaalliseen varustautumiseen ja ydinsodan vaaran kasvuun. Uusien voimakusten vahvistuminen ja sen heijastuminen suurvaltojen liittoutumapolitiikkaan voi johtaa arvaamattomiin seurauksiin.

Kiihtyvä varustelukilpa

Varustelukilpa tuottaa jatkuvasti uusia aseita ja asejärjestelmiä, jotka luovat uutta epävarmuutta ja saattavat houkutella sotilaallisiin seikkailuihin. Neuvos-

toliiton ja Yhdysvaltain uudet ydinasejärjestelmät horjuttavat molemminpuoliseen pelotteeseen ja tunnustettuun tasapainoon perustunutta voimasuhdetta. Yhdinsodankäynnin uudet strategiset ja taktiset opit sekä spekulointi rajoitetulla ydinsodalla alentavat ydinsodan kynnystä ja muodostavat uuden uhan erityisesti Euroopan rauhalle.

Ydinasevaltojen lukumäärän lisääntyminen ja kasvava mahdollisuus väärinkäyttää ydinenergian tuotantoa sotilaallisiin tarkoituksiin lisäävät todennäköisyyttä, että ydinaseita käytetään alueellisissa konflikteissa.

Asevarustelusta on tullut maailmanlaajuinen. Sitä edistää sotilaalliseen ja taloudelliseen eduntavoitteluun perustuva asekauppa. Suurvaltojen kamppailu vaikutusvallasta kolmennessä maailmassa nojaa yhä enemmän sotilaallisiin keinoihin. Samalla kun tämä lisää suursodan vaaraa, se kaventaa mahdollisuuksia omaehtoisen, kansan tarpeista lähtevän kehityksen ja sitoutumattoman ulkopoliitiikan toteuttamiseen.

Voimapoliittinen ajattelu

Kiristyvä suurvaltapolitiikka, kiihtyvä varustelu ja ydinasevaltojen lukumäärän lisääntyminen vahvistavat voimapoliittista ajattelua ja lisäävät väkivaltaisuutta kansainvälisissä suhteissa. Kriisialttiuden kasvuun, luonnonvarojen saatavuuden vaikeutumiseen sekä vastapuolen etenemiseen halutaan vastata voimakeinoilla.

Ristiriitojen rauhanomaisen säätelyn epäonnistuminen ja oikeudenmukaisempaan maailmanjärjestykseen pyrkivän yhteistyön puuttuminen kasvattavat kiihkomielisyyttä ja luottamusta voimatoimiin. Kansallinen itsekkyyks korostuu kansainvälisen politiikan johtavana periaatteena ja johtaa ihmiskunnan sen olemassaoloa uhkaavan katastrofin partaalle.

Maailmantuhon enteet voidaan torjua

Tällaiseen vaaralliseen kehitykseen ei kuitenkaan ole pakko alistua. Varustelukierre voidaan pysäyttää, oikeudenmukaisempi maailmanjärjestys on luotavissa yhteistyöllä, ihmisten perusoikeudet ja ihmisyhteisön ja luonnonjärjestelmän tasapaino ovat turvattavissa, jos maailman kansojen rauhantahto voittaa.

KESTÄVÄÄN RAUHAAN

Rauhanpolitiikka

Sosialidemokraattien näkemyksen mukaan rauhanpolitiikka on yhteiskun-

nallisen ja kansainvälisen muutoksen politiikkaa. Se vaatii pitkäjänteistä ja johdonmukaista valtioiden ja kansojen välistä yhteistoimintaa. Kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi rauhanpolitiikan on yhdistettävä liennityksen, aseidenriisunnan, kansojen välisen solidaarisuuden ja ihmisoikeuksien edistämisen tavoitteet.

Rauhanpolitiikassa on saavutettu merkittäviä tuloksia päättyneellä vuosikymmenellä edistyksellisten ja rauhantahtoisten poliittisten voimien, rauhan- ja solidaarisuusliikkeen sekä niiden tukemien hallitusten ansiosta. Jännityksen lieventyminen, aseidenriisuntaneuvottelujen käynnistyminen ja kolmannen maailman poliittinen itsenäistyminen sekä voitot rotusorron vastaisessa taistelussa muuttivat kansainvälisiä suhteita. Vuosikymmenen loppupuolella nämä saavutukset ovat kuitenkin joutuneet uhatuiksi ja rauhanpyrkimykset ovat kokeneet vakavia takaiskuja.

1980-luvun tehtävä-käännne rauhaan

SDP:n mielestä toiminta rauhan puolesta on 1980-luvun tärkein tehtävä. On saatava aikaan ratkaiseva käänne kestävään ja oikeudenmukaiseen rauhaan. On torjuttava tuhoisan maailmansodan vaara ja ydinsodan ihmiskunnan olemassaololle aiheuttama uhka. Todellinen rauha on jakamaton. Siksi on pyrittävä ratkaisemaan kaikki kiistat rauhanomaisesti. Voimakeinojen käytöstä tai sillä uhkaamisesta on luovuttava.

Käänteeseen saavuttaminen edellyttää liennytyspolitiikan uudistamista, todellista aseidenriisuntaa ja tasavertaista poliittista yhteistyötä kaikkien valtioiden ja kansojen välillä kiistakysymysten ratkaisemiseksi ja yhteiskunnallisen ja taloudellisen oikeudenmukaisuuden luomiseksi.

Sosialistinen Internationaali

Tärkeä ohjelmajulistus 1980-luvun rauhanpolitiikkaan on Sosialistisen Internationaalin Madridin kongressissa 1980 hyväksytty aseidenriisuntaraportti. Se luo perustan sosialidemokraattien toiminnalle aseidenriisunnan ja liennityksen saamiseksi uuteen alkuun.

Ydinaseeriisunta

Poliittisen luottamuksen palauttaminen ja lujittaminen ydinasevaltioiden välillä samoin kuin ydinasevaltioiden ja ydinaseettomien valtioiden välillä on välttämätöntä ydinasesodan vaaran vähentämiseksi. Keskeinen merkitys on määrätietoisilla ja tuloksellisilla neuvotteluilla ydinaseeriisunnan aikaansaamiseksi.

Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton on vastuunsa tuntien jatkettava neuvotteluja strategisten aseiden rajoittamiseksi ja supistamiseksi. Pysyvien tulosten varmistamiseksi on olennaista, että teknologian jatkuva kehittyminen ja soveltaminen asevarusteluun voidaan estää sitovin sopimuksin. Suurimman uhkan muodostavat uudet epävakaisuutta ja epävarmuutta luovat asejärjestelmät, joiden käyttöönotto on jo näkyvissä tällä vuosikymmenellä.

Ydinaseiden käytön kieltäminen

Kansainvälisen turvallisuuden lujittamiseksi ydinasevaltojen on annettava sitovat takuut olla käyttämättä ydinaseita ydinaseettomia valtioita vastaan tai niitä näillä aseilla uhkaamasta. Tämä on tärkeä edellytys myös ydinaseiden leviämisen estämiseksi tulevana vuosikymmeninä.

Ydinsulkusopimusta on lujitettava ja kattava kansainvälinen ydintoimintojen valvonta on ulotettava kaikkiin valtioihin, samalla kun taataan tasavertaisuus ydinenergian rauhanomaisessa käytössä.

Ydinasekokeet on kiellettävä kattavalla ja pysyvällä sopimuksella.

Lopullisena päämääränä on oltava ydinaseiden täydellinen kieltäminen ja hävittäminen. Se on ainoa pitävä tae ydinsodan torjumiseksi.

Asekaupan rajoittaminen

Aseidenriisunta on ulotettava koskemaan kaikkia alueita ja kaikkia aseita. On yhä määrätietoisemmin pyrittävä alueellisiin järjestelyihin, joissa yhdistetään turvallisuutta lujittavat ratkaisut ja aseidenriisuntatoimet. Erityisen tärkeätä on asekaupan rajoittaminen ostajavaltioiden ja myyjävaltioiden yhteisin sopimuksin.

Suurvaltojen sotilaallinen toiminta on viime aikoina ulottunut uusille alueille kolmannessa maailmassa. Tämä uhka johtaa myös sotilasliittojen toiminnan laajentumiseen niiden tähänastisen toimintapiiriin ulkopuolelle. Kansainvälistä turvallisuutta ei kuitenkaan edistetä blokkipolitiikalla. Rauhanpolitiikan tavoitteena on sotilasliittojen purkaminen.

Ydinaseettomat vyöhykkeet Eurooppaan

Uusi ydinasevarustelun kierre Euroopassa on torjuttava ja ydinasesodan uhka poistettava. Lyhyen ja keskimatkan ydinaseiden määrää on asteittain supistettava sopimuksin. Ydinaseettomien vyöhykkeiden luominen Eurooppaan on tärkeä keino ydinaseriisunnan edistämiseksi ja ydinasesodan uhkan vähentämiseksi. Pohjoismaat voivat antaa oman panoksensa tähän julistautumalla pysyvästi ydinaseettomaksi vyöhykkeeksi.

Euroopan aseidenriisuntakonferenssi

Euroopan kaikkien valtioiden on voitava tasavertaisina vaikuttaa maanosansa turvallisuuden vahvistamiseen. Tärkeä foorumi tulevana vuosina tässä työssä on Euroopan aseidenriisuntakonferenssi, joka on kutsuttava koolle ETYKin puitteissa. Tällainen konferenssi tarjoaa mahdollisuuden aseidenriisunnan käsittelemiseen kokonaisvaltaisesti ja erilaisten aseidenriisuntatoimien hyväksikäyttämiseen.

ETYKin monenkeskisten neuvottelujen jatkaminen on tärkeä keino yhteistyön jatkuvaksi laajentamiseksi ja luottamuksen lujittamiseksi Euroopan valtioiden välillä.

Aseidenriisunnan vapauttavat voimavarat on ohjattava tehokkaasti tuottamaan rauhanomaiseen toimintaan, erityisesti kehitysyhteistyöhön. Tämä on samalla tärkeä keino pohjoisen ja etelän välisen eriarvoisuuden kaventamiseksi ja poliittisen yhteistyön lujittamiseksi.

Rauhan yhteiskunta

Aseidenriisunnassa on vastuu jokaisella valtiolla. Yhteiskuntia on ryhdyttävä valmistamaan aseidenriisuntaan. Militarismin kitkeminen ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon demokraattisuus ovat edellytyksenä rauhanrakenteiden luomiselle. Sotilaallisen tuotannon muuttamista rauhanomaiseksi on ryhdyttävä suunnittelemaan ja toteuttamaan.

Aseidenriisunta on viime kädessä poliittisen tahdon asia. Kansalaisten keskuudessa on herätettävä luottamusta rauhanomaisiin ratkaisuihin. Aseidenriisunta on osoitettava vaihtoehdoksi, joka on käytännössä toteutettavissa ja todellisen turvallisuuden tae.

SOLIDAARINEN MAAILMA

Kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan luominen on kolmannen maailman ja Euroopan yhteisten etujen toteuttamista. Rauhanpolitiikan on oltava yleismaailmallista ja sen on toteutettava kansojen välisen solidaarisuuden periaatteita.

Liennytyksen tulokset ja puutteet

Liennytys on vakiinnuttanut Euroopan valtioiden väliset suhteet ja poistanut monet pitkään jännitystä ylläpitäneet kiistakysymykset päiväjärjestyksestä. Se on luonut edellytykset pitkäjänteiselle kaikkia osapuolia hyödyttävälle yhteistyölle eri yhteiskuntaelämän aloilla Euroopassa. Liennytyksen osana käynnistyi-

vät myös neuvottelut sotilaallisen vastakkainolon lievittämiseksi sekä aseistuksen valvonnan ja rajoittamisen toteuttamiseksi tällä kaikkein raskaimmin aseistetulla mantereella.

Liennytyks ei ole kuitenkaan pystynyt takaamaan asevarustelun hillitsemistä eikä myöskään sotilaallisen tasapainon pysymistä vakaana. Liennytyksen kriisin syynä ovat myös alueelliset kiistat kolmannessa maailmassa, jossa suurvaltojen kamppailu vaikutusvallasta kytkeytyy väistämättömiin yhteiskunnallisiin murroksiin.

Voimakeinoista pidättyminen

Voimakeinojen käytöstä pidättyminen on keskeinen valtioiden välisen suhteiden periaate rauhan lujittamisessa. Se on myös liennytyspolitiikan perusta. Tätä periaatetta on noudatettava kaikissa kansainvälisissä suhteissa, ja kiistat on ratkaistava yksinomaan rauhanomaisin keinoin.

Kansojen itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava ja puuttuminen voimakeinoin toisten valtioiden sisäisiin asioihin lopetettava. Tämä on ainoa kestävä keino selkkausten ja vaarallisten kansainvälisten kriisien välttämiseksi.

Oikeudenmukaiseen rauhaan

Yhteiskunnallinen muutos kolmannessa maailmassa on välttämätön. Kansainvälisissä suhteissa on taattava kansojen oikeus yhteiskuntansa kehittämiseen. Kestävä rauha voi perustua vain oikeudenmukaisuuden toteutumiselle.

Siirtomaavallan ja rotusorron kumoaminen on välttämätön tie kansojen vapautumiseen. Hallitusten kansalaisiin kohdistamaa sortoa ja terroria ei voida hyväksyä. Perusihmisoikeudet on taattava kaikkialla ja niiden puolesta taisteltava solidaarisesti. Näihin kuuluu lähtemättömästi oikeus rauhaan.

Yhteistyöhön luonnonvarojen käytössä

Rikkaiden maiden kamppailu energia- ja raaka-ainevaroista uhkaa laajentaa johtavien sotilasvaltioiden ympärille rakentuvaa blokkiutumista kolmanteen maailmaan. Tämä jännitystä ja sodanvaaraa kasvattava kehitys on torjuttava. Sen sijaan on tuettava kansallista itsenäisyyttä ja alueellista yhteistyötä.

Kenelläkään ei ole oikeutta väärinkäyttää ihmiskunnan yhteisiä luonnonvaroja. Voimakeinojen käyttäminen luonnonvarojen hankinnassa ja käytössä on estettävä. Kaikille osapuolille hyödyllistä kansainvälistä yhteistyötä on kehitettävä kunkin maan täysivaltaisuuden pohjalta oikeudenmukaisen kehityksen turvaamiseksi.

Paikalliset ja alueelliset selkkaukset ja kiistakysymykset on ratkaistava ensisijaisesti alueellisella ja naapurisuhteiden pohjalla kansallista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Oikeus sitoutumattomuuteen on taattava. Kansojen enemmistön on saatava nykyistä paremmat mahdollisuudet osallistua kansainvälisten ongelmien ratkaisemiseen.

Kulttuuriyhteistyö

Kansojen välistä vuorovaikutusta voidaan rikastuttaa kulttuuriyhteistyötä voimistamalla sekä esteetöntä ja tasapainoista tiedonvälitystä kehittämällä. Erityisesti on tuettava kehitysmaiden mahdollisuuksia osallistua tiedonvaihtoon sekä torjuttava uuden viestintäteknologian joutuminen hyödyntävoittelun välineeksi.

YK:n tehtävät

Yhdistyneille Kansakunnille on luotava edellytykset toteuttaa peruskirjansa päämäärien ja periaatteiden mukaiset tehtävät. Tämän on perustuttava jäsenvaltioiden tasavertaiseen yhteistyöhön YK:n periaatteiden mukaisesti.

OIKEUDENMUKAISEEN MAAILMAAN

Ihmiskunnan selviytyminen köyhyyden, ylikansoituksen, luonnonvarojen tuhlauksen ja ekologisen tasapainon järkkymisen ongelmista edellyttää valtioiden ja yksilöiden kansainvälistä vastuuta ja solidaarista yhteistyötä.

Ihmisoikeudet

Ihmisoikeudet ovat rauhantilan olennainen osatekijä. Ne on nähtävä laajasti sekä poliittisina perusvapauksina että ihmisarvoiselle elämälle välttämättöminä taloudellisina ja sosiaalisina oikeuksina. Näihin kuuluu peruuttamattomasti oikeus ammatilliseen järjestäytymiseen.

Solidaarinen talousjärjestys

Kehityksen ja alikehityksen ongelmat ovat jakamaton kokonaisuus. Niiden ratkaiseminen vaatii maailmanlaajuisia yhteistyötä ja suunnitelmallisuuden lisäämistä kansainvälisissä taloussuhteissa. Tähän liittyy puolestaan tarve kan-

sainvälisten kauppasuhteiden ja valuuttajärjestelmän uudelleenjärjestämiseen.

Uuden oikeudenmukaisen talousjärjestyksen toteuttaminen edellyttää syväisiä rakenteellisia muutoksia sekä uutta yhteiskunnallista tiedostamista. Se merkitsee samalla kansainvälisten voimavarojen ja tuotannon väistämätöntä uusjakoa niin yhteiskuntien sisällä kuin kansakuntien välilläkin. Keskeinen tavoite tulee olemaan nykyisen maailmankaupan käytännön muuttaminen, sillä se syrjii järjestelmällisesti kehitysmaita teollisuusmaiden kustannuksella.

Kehityssponsistukset vaativat entistä johdonmukaisempaa rahoituspolitiikkaa, johon täytyy liittyä kehitysmaiden mahdollisuus osallistua nykyistä huomattavasti laajemmin valuutta- ja rahapoliittisiin päätöksiin.

Kolmannen maailman alistettujen kansojen mahdollisuudet omaehtoisten kehitysedellytysten luomiseen voidaan taata vain lisäämällä olennaisesti ulkomaisten taloussuhteiden kansanvaltaista säätelyä kehittyneissä kapitalistisissa maissa. Erityisesti ylikansallisten yhtiöiden nopeasti kasvaneen vallan vuoksi tässä vaaditaan tehokasta kansainvälistä yhteistyötä.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Yhdistyneet Kansakunnat on asettanut kehittyneille maille velvoitteen osallistua kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ensi vaiheessa 0,7 prosentilla ja myöhemmin yhdellä prosentilla bruttokansantuotteestaan. Toistaiseksi vain muutama valveutunut maa on tähän yltänyt. Kansainvälisten tulonsiirtojen järjestelmä on kuitenkin kehitettävä olennaisesti laajemmaksi ja kannattavammaksi niin laadullisesti kuin määrällisestikin.

On varauduttava toteuttamaan veromainen kansainvälinen maksujärjestelmä, jolla siirretään varoja asevarustelusta ja luonnonvarojen tuhlaamisesta kansainvälisiin kehityspyrkimyksiin.

Maailman meret ja niiden luonnonrikkauudet ovat ihmiskunnan yhteistä omaisuutta. Niiden hyödyntämisen on tapahduttava kansainvälisen yhteisön valvonnan ja sen hyväksi. Merten luonnonvaroja on myös suojeltava ekologista tasapainoa uhkaavilta vaaroilta.

Poliittinen ja taloudellinen riippumattomuus

Kehitysongelmien ratkaiseminen edellyttää kehitysmaiden taloudellisen ja poliittisen riippumattomuuden tukemista sekä ulkopuolisen painostuksen ja asioihin puuttumisen vastustamista. Kehitystä ei ole se, että kolmanteen maailmaan istutetaan sellaisia teollistumisen ja kulttuurin kehitysmalleja, joiden synnyttämät ekologiset ja sosiaaliset ristiriidat tänään järkyttävät koko maailman olemassaolon perusteita.

Kansallisen omaehtoisuuden lisääminen, sitoutumaton ulkopoliittikka ja kan-

san valtaenemmistön tarpeista lähtevä yhteiskuntapolitiikka ovat osoittautuneet onnistuneiksi ratkaisuiksi kehitysmaissa. Näihin tavoitteisiin kytkeytyy olennaisesti taistelu rotusortoa ja muita diskriminaation muotoja vastaan.

Avoimeen saalistukseen perustuneen ja ylikansallisten yhtiöiden vallan kasvuun sekä voimavarojen käytön vinoutumiseen johtaneen vapaakaupan aika on väistymässä ja maailmantalouden rakenteellisen ja suunnitelmallisen uudistamisen aika alkamassa. Rajoittamalla ylikansallisten yhtiöiden valtaa, valvomalla näiden toimintaa sekä edistämällä teknologian siirtoa kehitysmaiin voidaan edetä tähän suuntaan.

Keskeisellä sijalla oikeudenmukaisemman järjestelmän luomisessa tulee olemaan naisten mukaan saaminen kehitysponnisteluihin. Erityistä huomiota tulee teknologian siirron yhteydessä kiinnittää sen vaikutuksiin naisen asemaan.

Nälkäkatastrofi torjuttava

Kansainvälisen talouden pitkäjänteinen rakenteellinen uudistaminen on aloitettava välittömällä toimenpiteillä kehitysmaiden sietämättömän velkataakan keventämiseksi, maailman elintarviketuotannon vahvistamiseksi sekä elintarviketavaran nopeaksi ja tehokkaaksi suuntaamiseksi nälkäkatastrofin uhkaamille alueille. Kehitysmaiden energiahuolto on turvattava ennen kaikkea kehittämällä niiden omia energiavaroja. Koko maailman mitassa on pyrittävä luonnonvarojen ja energian säästeliääseen ja tasapainoiseen käyttöön.

Kansainvälisen tuotannollisen työnjaon uudistaminen vaatii ongelmien uutta tiedostamista, maailmanlaajuista vastuuta ja solidaarisuutta. Tämä edellyttää myös uudenlaista tiedotuspolitiikkaa kehitysmaiden tarpeista sekä mahdollisuksistamme osallistua niiden tyydyttämiseen.

SUOMEN ULKOPOLITIikka

Suomen ulkopolitiikan on kyettävä tulevana vuosina vastaamaan kansainvälisessä järjestelmässä yhä nopeammin tapahtuviin muutoksiin kansan enemmistön etuja vastaavalla tavalla.

Tavoitteena on oltava Suomen itsenäisyyden, kansanvallan ja oikeudenmukaisen kehityksen turvaaminen. Kaikissa oloissa on taattava kansan säästymisen sodan tuhoilta.

Rauha ja solidaarisuus

Mikään valtio ei voi taata turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan eristäytymällä tai lyhytnäköisesti korostamalla ahtaita kansallisia etuja.

On pyrittävä aktiivisesti vähentämään sodan vaaraa ja edistämään kansainvälisten kiistojen rauhanomaista ratkaisemista.

On toimittava sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen puolesta kaikkialla maailmassa.

On tuettava YK:n tunnustamia vapautusliikkeitä. Kaikilta valtioilta edellytetään taloudellisia rakennemuutoksia sekä valmiutta solidaarisesti osallistua uuden kansainvälisen talousjärjestyksen rakentamiseen.

Turvallisuus

Nykyään mikään valtio ei voi nojata turvallisuuttaan asevarustelun luomaan harhakuvaan. Asejärjestelmien jatkuva tekninen kehitys ja niiden kustannusten jyrkkä nousu tekevät kilpavarustelun seuraamisen sotilasliittoihin kuulumattomille maille ylivoimaiseksi.

Suomi on kyennyt ja kykenee vastaisuudessakin takaamaan turvallisuutensa nojautumalla ensisijaisesti ulkopoliittisiin keinoihin. Lisäksi Suomi ylläpitää puolustusvoimia omia tarpeitaan vastaavasti.

Samalla kun Suomi on tullut entistä riippuvaisemmaksi maailmanlaajuisesta taloudellisesta ja sotilaspoliittisesta kehityksestä, ovat Eurooppa ja sen pohjoisosa säilyttäneet ja säilyttävät asemansa maamme turvallisuuspolitiikan keskeisenä toiminta-alueena.

Paasikiven—Kekkosen linjaa jatkaen Suomen ulkopoliitiikan lähtökohtana on luottamuksellisten suhteiden ylläpitäminen naapurimaihin sekä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden lujittaminen aktiivista puolueettomuuspolitiikkaa harjoittaen. Näin voidaan myös estää jännityksen heijastuminen Euroopan pohjoisosaan.

Suomi ja Neuvostoliitto

Suomen turvallisuuden ja vakaan kansainvälisen aseman kulmakivenä ovat hyvät ja luottamukselliset naapuruus-suhteet Neuvostoliittoon.

Nämä suhteet on jatkuvasti kyettävä pitämään riippumattomina kansainvälisen politiikan vaihteluista, mille edellytykset luo yysopimuksen toteuttaminen keskinäisen yhteisymmärryksen hengessä. Sopimuksen voimassaoloa tulee jatkaa hyvissä ajoin ennen nykyisen kauden umpeutumista.

Suomen ja Neuvostoliiton keskinäisen luottamuksen ylläpitämisessä keskeinen merkitys on molempien maiden poliittisten johtohenkilöiden säännöllisillä tapaamisilla. Hyvien naapuruussuhteiden lujittumista edistävät olennaisesti myös laajenevat yhteydet poliittisten puolueiden ja kansalaisjärjestöjen välillä.

Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisia suhteita tulee edelleen laajentaa suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Tämä edistää merkittävästi talouden vakaata ja häiriötöntä kehitystä Suomessa. Kulttuuriyhteistyötä on jatkuvasti monipuolistettava.

Pohjoismainen yhteistyö

Maamme etujen mukaista on kehittää edelleen perinteistä pohjoismaista eri tasojen yhteistyötä, joka perustuu Pohjolan kansojen yhteiseen kulttuuriin ja historialliseen yhteenkuuluvuuteen.

Pohjoismaiden yhteistyön omaleimaisuus ja itsenäinen kehitys on turvattava Länsi-Euroopan yhdentymisen edetessä. Viime vuosikymmeninä asemansa vaikiinnuttaneiden pohjoismaisten yhteistyöelinten edellytyksiä aktiiviseen ja aloitteelliseen toimintaan on parannettava.

Taloudellista ja teollista yhteistyötä pohjoismaiden välillä on suunnitelmallisesti laajennettava.

Pohjoismaiden olisi yhdessä ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin epätasaisessa alueellisesta kehityksestä johtuvien vääristymien korjaamiseksi. Tasapainoista kehitystä häiritsevä muuttoliike on hallittava määrätietoisin investointipolitiikan avulla ja samalla perinteiset vapaat työmarkkinat säilyttäen.

Kalottiyhteistyö

Pohjoismaiden ja Neuvostoliiton on tutkittava mahdollisuuksia toteuttaa yhdessä monenkeskisiä yhteistyöhankkeita, erityisesti Pohjoiskalotin alueella. Suomen tulee jatkaa omaa erikoistumistaan tieteellis-tekniseen ja taloudelliseen yhteistyöhön arktisilla alueilla.

Pohjolan turvallisuus

Suomen tulee tehdä kaikkensa sodan vaaran vähentämiseksi ja keskinäisen luottamuksen lisäämiseksi Pohjois-Euroopassa, erityisesti Pohjoiskalotin ja Itämeren alueella. Tavoitteena tulee olla alueen pitäminen kansainvälisen jännityksen ulkopuolella.

Pohjoismaiden olisi julistauduttava pysyvästi ydinaseettomiksi. Ydinasevaltojen tulisi antaa niille kuten kaikille ydinaseettomille valtioille takuut siitä, ettei niitä vastaan käytetä tai niitä uhata ydinaseilla.

Itämeri

Suomen on tuettava Itämeren rantavaltioiden yhteistyön laajentamista. Merellisen ympäristön suojele on saatava toimimaan koko laajudessaan.

Euroopan turvallisuus

Suomen etujen mukaista on, että tilanne Euroopassa säilyy vakaana, että yhteistyö maanosassa eri aloilla laajenee ja että kylmän sodan aikana syntyneitä sotilaallista vastakkainasettelua kyetään jatkuvasti asteittain purkamaan.

Suomen on työskenneltävä ETYKin päätösasiakirjan viitoittaman laajalaisen yhteistoiminnan määrätietoiseksi toteuttamiseksi. ETYK-neuvottelujen jatkuvuus on turvattava ja pyrittävä luomaan niille eri tasoilla pysyvät puitteet.

Suomen tulee jatkaa Helsingin ETY-konferenssissa aloitettuja ponnisteluja sotilasliittojen toimintaan liittyvän keskinäisen epäluulon purkamiseksi. Samalla on päästävä kaikkien aseidenriisuntaongelmien käsittelyyn yleiseurooppalaisena kysymyksenä.

Yhdistyneet Kansakunnat

Suomen on ponnisteltava yhdessä muiden samaan suuntaan pyrkivien valtioiden, erityisesti pohjoismaiden ja sitoutumattomien maiden kanssa Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen, kuten UNESCon ja ILO:n, päämäärien toteuttamiseksi. YK:n toimintakykyä on parannettava, erityisesti aseidenriisunnan, kiistojen rauhanomaisen ratkaisemisen, rauhan turvaamisen, siirto-maavallan ja rotusorron kumoamisen sekä uuden kansainvälisen talousjärjestyksen luomisen alalla.

Aseidenriisunta

Suomen tulee osallistua aktiivisesti ja aloitteellisesti pyrkimyksiin yleisen ja täydellisen aseidenriisunnan asteittaiseksi toteuttamiseksi tehokkaan kansainvälisen valvonnan alaisena. Suomen tulee pidättäytyä kansainvälisestä kilpavarustelusta. Suomen aseidenriisuntapolitiikan ensisijaisena tavoitteena tulee olla laadullisen ja määrällisen ydinasevarustelun vähentäminen.

Suomen tulee toimia ydinaseiden leviämisen estämiseksi ja ydinvoiman rauhanomaisen käytön saattamiseksi täydelliseen valvontaan. Suomen hallituksen on otettava tämä huomioon myös omassa ydinvientipolitiikassaan.

Suomen tulee osaltaan edistää yleismaailmallisia ja alueellisia neuvotteluja tavanomaisen aseistuksen supistamisesta sekä asekaupan saattamisesta täydellieksi YK:n valvontaan. Osana näitä ponnisteluja Suomi luopuu sota-aseiden viennistä.

UKTJ

Suomen on tuettava uuden kansainvälisen talousjärjestyksen toteuttamista

osallistumalla aktiivisesti pohjois-etelä neuvotteluihin ja soveltamalla näiden tuloksia käytännössä. Kehitysmaiden oikeutetut edut on otettava huomioon kaikissa kansainvälistä kauppaa ja taloutta koskevissa järjestelyissä ja Suomen kauppapolitiikassa.

Suomen kehitysyhteistyö

YK:n kansainvälisten kehitysstrategian vahvistaman aloitteen mukaisesti Suomen tulee nostaa julkinen kehitysapunsa ensin vuoteen 1987 mennessä 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta sekä tämän jälkeen yhteen prosenttiin. Määrärahojen kasvu on varmistettava riittävän yksityiskohtaisella suunnitelmalla.

Suomen kehitysyhteistyö on pääasiassa suunnattava köyhimpiin kehitysmaihiin. Avulla on tuettava sellaisia maita, jotka omissa suunnitelmissaan korostavat kansan enemmistön elinolojen parantamiseen tähtäävää omaehtoisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Kehitysyhteistyön toteutuksessa on varottava ratkaisuja, jotka aiheuttavat sosiaalisia ja ympäristöhaittoja. Erityisesti on tuettava naisten osallistumista yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Kehitysyhteistyön on lähdeävä vastaanottajamaiden tarpeista, jolloin se myös laajentaa Suomen kansainvälisiä taloussuhteita. Kansainvälisen talouden rakennemuutos vaatii elinkeinoelämältämme kykyä tuottaa kehitysmaille soveltuvia kilpailukykyisiä palveluksia ja tavaroita, joita myös Suomen kehitysyhteistyössä voidaan käyttää hyväksi. Kehitysyhteistyön ja kaupallisen toiminnan ero on kuitenkin pidettävä selkeänä sekä käsitteellisesti että hallinnollisesti, eivätkä kaupalliset edut saa ohjata kehitysyhteistyön toteuttamista.

Kauppapolitiikka

Ulkomaankaupasta riippuvaisena pienenä maana Suomi on tullut osalliseksi toisen maailmansodan jälkeisestä kapitalistisen maailmantalouden yhdentymiskehityksestä. Suomi on kuitenkin voinut toteuttaa ulkomaankauppapolitiikkaansa puolueettomuusasemaansa vaarantamatta sekä käyttämällä aktiivisesti hyväkseen sosialististen maiden kanssa käytävän kaupan antamia mahdollisuuksia.

Samalla kun Suomen kauppapolitiikka on vientiteollisuuden kasvun kautta edistänyt maan teollisuuden ja talouden kehitystä, on osallistuminen vapaakaupan pohjalta tapahtuviin yhdentymisjärjestelmiin myös aiheuttanut uusia ongelmia. Oikeiston vastustamat pyrkimykset talous-, teollisuus- ja kauppapolitiikan suunnitelmallisuuden lisäämiseen ovat vain osittain kyenneet torjumaan näitä haittavaikutuksia.

Suomen kauppapolitiikan tehtävä maailmantalouden muuttuvissa ja aikaisempaa kriisialttiimmista oloissa on olemassa olevien sopimusjärjestelmien etuja hyväksi käyttäen sopeutua hahmottuvaan uuteen kansainväliseen talousjärjestykseen. Tämä edellyttää joustavaa varautumista ulkomaankaupan rakenteen muuttumiseen sekä suunnitelmallisuuden piirteiden lisääntymiseen kansainvälisissä taloussuhteissa.

Suomen on käytettävä hyväkseen uuden teknologian ja kehitysmaiden merkityksen kasvun avaamia mahdollisuuksia kehittyvässä kansainvälisessä työnojaossa. Uusien epäkohtien välttämiseksi on ylikansallisten yritysten toimintaa valvottava tehokkaasti ja niiden valta rajoitettava.

Maailmantalouden lisääntyneen kriisialttiuden vuoksi on Suomessakin vaurduttava häiriöihin varmuusvarastointia ja arkojen alojen omavaraisuutta lisäämällä. Edellytyksenä kuitenkin on, että tällaiset valmiustoimet tapahtuvat avoimesti eivätkä perustu kansalaisoikeuksien rajoittamiseen ja kansanvaltaisen päätöksenteon syrjäyttämiseen.

Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa harjoitetulla kaupallisella ja taloudellisella yhteistyöllä on vastaisuudessaakin keskeinen merkitys Suomen kansantalouden ja sen tasapainon kannalta. Neuvostoliiton kanssa alikirjoitetun pitkän aikajakson ohjelman mahdollisuudet on käytettävä täysimääräisesti hyväksi. Uusia mahdollisuuksia antaa myös yhteistyö sosialististen maiden kanssa kolmansien maiden markkinoilla.

Suomen kauppapolitiikkaa tulee harjoittaa kaikkien maiden kanssa tavalla, joka on sopusoinnussa ulkopoliitikamme yleisten päämäärien kanssa. Kaupankäynnin ja taloudellisen yhteistyön on osaltaan edistettävä kansainvälisen yhteisön tasaveroista ja tasapainoista kehitystä sekä turvattava Suomen talouden ja kulttuurin omaehtoinen kehitys.

SDP:N>KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Työväenliike perustaa toimintansa kansainväliseen solidaarisuuteen. Tämän perusnäkömyksen mukaan tulee poliittinen ja taloudellinen kansanvalta ulottaa koskemaan maailman kaikkia maita ja kansoja. Tähän tavoitteeseen pyritään rauhanomaista tietä: sosialidemokraattinen työväenliike on rauhanliikettä.

Kansainvälinen työväenliike

Socialidemokraattisten ja sosialististen puolueiden tärkein yhteistyöfoorumi on Sosialistinen Internationaali. SI:n poliittinen merkitys on viime vuosina kasvanut, ja etenkin toiminta aseidenriisuntakysymyksissä on osoitus siitä, että järjestö toimii vakavasti rauhan ja liennytyksen puolesta. Sosialistisen Internationaalin pyrkimys laajentaa yhteyksiään kehitysmaiden vapautusliikkeisiin ja mui-

hin edistyskellisiin järjestöihin tukee taistelua kansallisen itsemääräämisoikeuden ja demokratian puolesta.

Perinteisesti sosialidemokraattien yhteistyö pohjoismaitten välillä on ollut hyvää. Yhteistyön kehittäminen piiritasolla on toivottavaa. Keskusteluyhteydet kansainvälisen työväenliikkeen piirissä eri ideologisten suuntausten välillä ovat vilkastuneet. SDP ja moni muu sosialidemokraattinen puolue on saanut myönteisiä kokemuksia yhteyksistään socialististen maiden johtaviin puolueisiin. Sosialidemokraattien yhteistyö Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen kanssa on erityisen merkittävää. Tällaiset yhteydet ovat hyödyllisiä kansainvälisen liennytksen jatkamiselle ja rauhan turvaamiselle.

Jäsenten toiminta

SDP:n kansainvälisen toiminnan tulee näkyä erityisesti paikallisella tasolla jäsenen aktiivisena osallistumisena.

Tietoisuus kansainvälisen yhteistyön ja kansainvälisten suhteiden merkityksestä Suomelle ja maamme työväenliikkeelle kasvaa jatkuvasti sosialidemokraattisen puolueen jäsenistön piirissä. Tämä ilmenee erityisesti lisääntyneenä aktiivisuutena rauhan, liennytksen, ja aseidenriisunnan kysymyksissä.

Kuitenkin on vielä paljon tehtävää puolueen jäsenten kansainvälisen tiedon lisäämisessä ja tämän pohjalle rakentuvan toiminnan kehittämisessä. Pohjo-la—Eurooppa-keskeinen maailmankuva on 1980-luvulla liian suppea, ja pyrkimysten näkökulman laajentamiseen koko maailman kattavaksi on oltava keskeisellä sijalla järjestökentässä tehtävässä työssä. Kysymykset kehitysyhteistyöstä ja uudesta kansainvälisestä talousjärjestyksestä tulee tällöin esittää täsmällisesti ja jäsenistöä koskettavasti. Tavoitteena on, että jäsenistö löytää oman elämäntilanteensa kansainväliset kosketuskohdat ja kriittisesti paneutuu maailmanlaajuisiin turvallisuus- ja talouspoliittisiin ongelmiin.

Kansanvaltainen työväenliike nojaa myös uiko- ja kansainvälispoliittisessa toiminnassaan jäsenistönsä tietoon ja aktiivisuuteen. Puoluekokous katsoo, että kansainvälisten asiain ja tapahtumien käsittelyn tulisi olla luonnollinen toiminnan osa myös piiri- ja kunnallisjärjestö- sekä puolueosastotasolla. Alkavana puoluekokouskautena tulisi valmistella toiminnan aktivoimista silmällä pitäen yksityiskohtaiset toimintasuunnitelmat.

Puoluekokous pitää arvokkaana sisarjärjestöjen kansainvälistä toimintaa ja rohkaisee niitä aktivoimaan jäsenkuntaansa tällä alalla.

Ammattiyhdistysliike

Puoluekokous kehottaa ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraatteja toimi-

maan aktiivisesti omissa järjestöissään puolueen kansainvälisten tavoitteiden edellyttämällä tavalla.

Pääoman kansainvälistyminen ja uusimman teknologian keskittyminen ylikansallisten yritysten hallintaan asettavat ammattiyhdistysliikkeelle erityisen vastuun riippumattoman suomalaisen yhteiskuntapolitiikan toteuttamisessa pyrittäessä oikeudenmukaiseen maailmaan.

On tärkeätä, että ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraatit pyrkivät lujittamaan kansainvälistä yhteistyötä niiden ongelmien ratkaisemiseksi, joita pääoman kansainvälistyminen ja teknologian keskittyminen synnyttänyt. Tässä yhteydessä on myös osoitettava solidaarisuutta kehitysmaiden alistetuille kansoille.

Solidaarisuustoiminta ja rauhanliike

Puoluekokous pitää tärkeänä SDP:n jäsenten ja kannattajien osallistumista mahdollisimman laajasti rauhanjärjestöjen ja solidaarisuustyötä tekevien kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Prosenttiliike

Puoluekokous antaa tukensa Suomen kehitysyhteistyön laajentamista ajavalle prosenttiliikkeelle ja kehottaa sosialidemokraatteja osallistumaan liikkeeseen Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön kautta.

Ystävyyssseurat

Puoluekokous korostaa ystävyyssseurojen työn merkitystä kansainvälisen yhteisymmärryksen ja yhteistyön ja sitä kautta rauhantöiden kehittämisessä. Myös ystävyyskuntatoimintaa on laajennettava. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää pohjoismaiseen yhteistyöhön. Suomi—Neuvostoliitto-Seuran työtä ystävyyssuhteiden lujittamisessa on jatkuvasti vahvistettava ja samalla huolehdittava seuran kansalaisjärjestöluonteen kehittämisestä. Puoluekokous kehottaa sosialidemokraatteja toimimaan aktiivisesti seuran osastoissa ja edellyttää työn organisoimista myös piiri- ja kuntatasolla.